

Skolevalg 2017. Undersøgelse af elevernes oplevelse med og udbytte af Skolevalg 2017.

Hansen, Jonas Hedegaard

Publication date:
2017

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Hansen, J. H. (2017). Skolevalg 2017. Undersøgelse af elevernes oplevelse med og udbytte af Skolevalg 2017. (1. udg.) (s. 1-55). København.

Skolevalg 2017

Undersøgelse af elevernes oplevelse med og udbytte af Skolevalg 2017.

Jonas Hedegaard Hansen

Center for Valg og Partier
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet

CVAP Working Paper Series

CVAP WP 2/2017

ISSN 0906-1444

ISBN 978-87-7393-806-5

www.cvap.polsci.ku.dk

Resume

Eleverne havde en god oplevelse med Skolevalg 2017. Langt størstedelen af eleverne oplevede, at de blev klogere på dansk politik, blev mere klar til selv at deltage i politik og de håber på, at fremtidige årgange får lov til at prøve Skolevalg. Eleverne arbejdede med en bred vifte af mærkesager af både værdipolitisk karakter samt fordelingspolitisk karakter. 80 procent af eleverne brugte mindst fem timer på Skolevalg, mens otte procent brugte mere end 15 timer.

To ud af tre af eleverne i undersøgelsen havde i 2017 besøg af ungdomspolitikere i løbet af Skolevalg. Langt de fleste elever giver udtryk for, at ungdomspolitikere var gode til at svare på spørgsmål, havde en god debatton og mødet med politikere hjalp eleverne med at blive klogere på deres egne standpunkter. Ydermere mener eleverne, at omfanget af politikernes rolle i skolevalgsforløbet var tilpas.

Der har været en positiv udvikling i elevernes politiske selvtillid henover skolevalgsforløbet. Den interne politiske selvtillid, hvilket knytter sig til elevernes tro på egne evner til at gøre sig gældende, er steget med fem point og den eksterne politiske selvtillid, hvilket knytter sig til elevernes oplevelse af politikere og det politiske systems lydhørhed overfor borgernes ønsker, er steget med to point på en skala fra 0-100. Konkret kommer den positive udviklingen blandt andet til udtryk ved en større tro på egne evner og muligheder for at gøre sig gældende i politiske sammenhænge samt, at eleverne i højere grad mener, at de kan påvirke politiske beslutninger og har holdninger, der er værd at lytte til.

Elevernes motivation til at deltage i en række politiske aktiviteter har ligeledes udviklet sig positivt henover Skolevalg. Udviklingen er størst for Facebook-deltagelse samt medlemskab af et politisk parti. Ungdomspolitikere og de politiske ungdomsorganisationer spillede en stor rolle ved dette Skolevalg, hvilket kan være med til at forklare resultatet. Hvorvidt det fører til øget faktisk engagement vil være væsentligt at undersøge fremover.

Elevernes politiske kompas blev også styrket af Skolevalg 2017. Eleverne blev markant bedre til at indplacere de enkelte partier i de politiske blokke, de normalt indplaceres i. Også elevernes faktuelle politiske viden ser ud til at være styrket.

Samlet set viser evalueringen en række statistisk signifikante positive resultater hvad angår elevernes udbytte med Skolevalg 2017. Substantielt set er resultaterne pæne i betragtning af elevernes tidsforbrug på Skolevalg, og særligt hvad angår udviklingen i politisk selvtillid er resultaterne lovende for fremtiden. Resultaterne viser således, at det med en veltilrettelagt og engageret indsats på relativt kort tid er muligt at introducere de unge til dansk politik på effektiv vis.

Indholdsfortegnelse

Resume.....	2
Forord.....	4
Kapitel 1 Indledning.....	5
Kapitel 2 Undersøgelserdesign og data	7
2.1 Datagrundlag og indsamlingsproces	7
2.2 Styrker og potentielle faldgruber ved før-efter undersøgelsesdesignet	9
2.3 Deltagere i undersøgelsen	10
2.4 Sammenfatning	13
Kapitel 3 Elevernes oplevelser med Skolevalg.....	14
3.1 Elevernes oplevelser med besøg fra ungdomspolitikere.....	17
3.2 Opsummering.....	18
Kapitel 4 Elevernes udvikling fra før til efter Skolevalg.....	19
4.1 Eleverne har fået højere politisk selvtillid	19
4.2 Tegn på øget motivation til at deltage i politik	22
4.3 Elevernes politiske kompas er styrket efter Skolevalg	24
4.4 Opsummering.....	26
Kapitel 5: Konklusioner	28
Om undersøgelsen og forfatteren.....	32
Litteratur.....	33
Bilag 1: Spørgeskema anvendt før Skolevalg med variabelnavne.....	34
Bilag 2: Spørgeskema anvendt efter Skolevalg med variabelnavne	43

Forord

Denne rapport indeholder en evaluering af elevernes oplevelser med og udbytte af det andet landsdækkende Skolevalg i Danmark, som blev afholdt i begyndelsen af 2017. Jeg ønsker i den forbindelse at takke en række personer og organisationer, som har bidraget til undersøgelsens tilblivelse på forskellig vis.

Der skal lyde en stor tak til alle eleverne, der har besvaret spørgeskemaerne i undersøgelsen. Uden jeres besvarelser, ville det ikke være muligt at lave denne undersøgelse. I den forbindelse er det også på sin plads at takke de skoler og lærere, som har hjulpet med at distribuere spørgeskemaerne og i mange tilfælde stillet undervisningstid til rådighed for at få besvarelserne i hus.

Jeg ønsker også at takke Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) for at finansiere undersøgelsen samt bidrage med konstruktive forslag undervejs. En særlig tak skal lyde til Jakob Kaastrup Sørensen og Anna Rye Pedersen fra DUF for at bistå med praktisk hjælp undervejs i processen samt til Jens Nygaard Nielsen for konstruktive kommentarer til en tidligere udgave af rapporten. Der skal også lyde en tak til medarbejderne fra Folketinget og Undervisningsministeriet for at hjælpe med brugbare informationer undervejs.

Jeg skylder en særlig tak til Kasper Møller Hansen og Klaus Levinsen, som jeg i 2015 gennemførte den første evaluering af Skolevalg i samarbejde med. En stor del af denne undersøgelse trækker på erfaringerne med undersøgelsen fra 2015 samt det spørgeskema, der blev udviklet i den forbindelse. Derudover har begge bidraget med konstruktive forslag i forbindelse med denne undersøgelses tilblivelse. Endelig takker jeg Martin Vinæs Larsen for konstruktive forslag i forbindelse med tilrettelæggelsen af undersøgelsen.

For en god ordens skyld skal det nævnes, at jeg har haft komplet redigeringsret over indholdet i rapporten samt at eventuelle fejl, mangler og udeblivelser alene er mit ansvar.

Jonas Hedegaard Hansen

København, august 2017.

Kapitel 1 Indledning

Den 2. februar 2017 stemte over 45.000 skoleelever i 8., 9. og 10. klasse til Skolevalg 2017, det andet af denne type valg i Danmark. Forud var gået et tre-ugers undervisningsforløb opbygget som en valgkamp, hvor eleverne selv arbejdede med politiske problemstillinger, udarbejdede politiske kampagner og mødte politikere og ungdomspolitikere. Skolevalgkampen var blevet udskrevet af statsministeren, eleverne satte deres kryds på samme type stemmesedler, som man ser ved rigtige valg og valgaftenen blev transmitteret på landsdækkende tv.

Ambitionen med Skolevalg er kort fortalt at lære danske unge om valg, demokrati og politik på en mere vedkommende og inddragende måde. Det skal især bidrage til, at elevernes politiske selvtillid øges, hvilket på sigt forhåbentlig vil føre til mere aktive og kompetente demokratiske medborgere. Derudover er håbet, at elevernes motivation til at deltage i politik øges, ligesom deres politiske kompas styrkes.

Det første Skolevalg blev afholdt i 2015. Evalueringen heraf viste positive tendenser på en række parametre, herunder elevernes oplevelser med undervisningsforløbet samt udviklingen i deres politiske selvtillid (Hansen et al. 2015). Med afsæt i erfaringerne fra Skolevalg 2015 – herunder førnævnte evaluering samt tilbagemeldinger fra lærere, politikere mv. – blev konceptet tilpasset på visse parametre¹, men fulgte dog i store træk den samme opbygning som i 2015.

Skolevalg 2017 bestod således som i 2015 af et undervisningsforløb med tre moduler fordelt på tre uger. I det første modul om det uformelle demokrati orienterede eleverne sig i 20 mærkesager og valgte tre, som de var enige i. I modul 2 om politisk retorik arbejdede eleverne med at lave en kampagne for en af deres mærkesager og forholdte sig til, om andres kampagner gjorde dem klogere, var godt lavet og om de var enige med kampagnen. I det tredje modul, valget, blev eleverne præsenteret, enten online eller via debatmøder på skolerne, for de politiske ungdomsorganisationers holdninger til mærkesagerne og tog stilling til, hvem de ville stemme på ved valget d. 2. februar (læs mere om undervisningsforløbet i Skolevalg 2017).

I denne rapport præsenteres resultaterne fra en undersøgelse af elevernes oplevelser med Skolevalg 2017 samt i hvilken grad, elevernes politiske selvtillid og motivation til at deltage i politik øges og hvorvidt deres politiske kompas er blevet styrket. Fokusområderne er udvalgt i samarbejde med Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), som har finansieret undersøgelsen. For at undersøge emnerne, er der gennemført spørgeskemaundersøgelser med 1.590 elever på 43 skoler efter Skolevalg, hvoraf 756 af disse elever fordelt på 36 af skolerne ligeledes har svaret på et spørgeskema inden Skolevalg. De 1.590 elevers besvarelser er blevet anvendt til at kortlægge elevernes egne oplevelser med Skolevalg (kapitel 3). De 756 elevers besvarelser er anvendt i et før-efter undersøgelsesdesign, hvormed det er muligt at analysere ændringen i elevernes politiske selvtillid, motivation til at deltage samt deres politiske kompas fra før til efter Skolevalg. Under antagelse om, at der ikke sker noget væsentligt, der driver ændringer i elevernes besvarelser fra før til efter Skolevalg, er det et

---

¹ Eksempelvis blev der udarbejdet lærervejledning til brug for danskundervisningen samt gjort en større indsats for at få ungdomspolitikere ud på skolerne.

stærkt undersøgelsesdesign til at afdække de eventuelle effekter af Skolevalg på de udvalgte parametre.

Rapportens kapitel 2 indeholder en beskrivelse af datagrundlaget og indsamlingsprocessen. Kapitel 3 sætter fokus på elevernes egne oplevelser med Skolevalg generelt samt med mødet med politikere eller ungdomspolitikere for de elever, der havde besøg af disse. Kapitel 4 indeholder før-efter analyserne og sætter således fokus på, i hvilken grad elevernes politiske selvtillid, motivation til at deltage i politik samt deres faktuelle politiske viden og evne til at indplacere partierne i blokke har ændret sig fra før til efter Skolevalg. Kapitel 5 konkluderer på undersøgelsen, reflekterer over undersøgelsens konklusioner sammenholdt med erfaringerne fra 2015 og opridser nogle perspektiver, som rapporten ikke har kunnet afdække.

Kapitel 2 Undersøgellesdesign og data

Denne undersøgelse af Skolevalg fokuserer på eleverne. Der er således to centrale formål med undersøgelsen:

- 1) At kortlægge elevernes overordnede tilfredshed og oplevelser med Skolevalg.
- 2) At undersøge om elevernes politiske selvtillid, lyst til at deltage i politik fremover samt øvrige relevante forhold for unges samfundsmæssige engagement ændrer sig fra før til efter Skolevalg.²

For at undersøge de to spørgsmål, er der gennemført en før/efter-undersøgelse på tilfældigt udvalgte skoler, som gør det muligt at undersøge, om den enkelte elev flytter sig fra før til efter Skolevalgs afholdelse (kapitel 4). Derudover er der i praksis en gruppe elever, som ikke har besvaret undersøgelsen i begge runder. De elever, der kun har besvaret undersøgelsen efter Skolevalg indgår i analyserne relateret til formål 1 (kapitel 3). Projektets datamateriale er samlet ved hjælp af onlinespørgeskemaer til elever i 8., 9. og 10. klasser på tilfældigt udtrukne skoler der har været tilmeldt Skolevalg over hele Danmark.

I den resterende del af kapitlet beskriver jeg først processen for at indsamle data fra eleverne på de deltagende skoler samt præsenterer tal på skoleniveau for undersøgelsens datagrundlag. Herefter beskriver jeg kort før-efter-undersøgellesdesignet, der anvendes for at undersøge spørgsmål to ovenfor, samt adresserer potentielle faldgruber ved designet. Endeligt beskriver jeg kendetegn ved de elever, der har deltaget i henholdsvis begge runder samt kun i runde 2.

2.1 Datagrundlag og indsamlingsproces

Dataindsamlingen har taget udgangspunkt i en liste med de 563 tilmeldte skoler til Skolevalg pr. d. 8. november 2016.³ Af effektivitetshensyn er 151 skoler med færre end 50 elever i 8.-10. klasse frasortet. Derudover er to specialskoler frasortet. Ud fra listen med de tilbageværende 410 tilmeldte skoler er der tilfældigt udtrukket 80 skoler til at deltage i undersøgelsen. I slutningen af november blev yderligere seks udvalgte skoler, som alle har en relativt høj andel af elever med anden etnisk baggrund end dansk, inviteret til at deltage i undersøgelsen. To af de i alt 86 udtrukne skoler har meddelt, at de alligevel ikke deltager i Skolevalg. Derudover opstod der et teknisk problem i forbindelse med dataindsamlingen på en af skolerne, som medførte, at eleverne herfra

---

² I tillæg til disse to formål er der to forhold, som undersøgelsen også har tilstræbt at belyse, men med mindre prioritet end hovedformålene. Det første omhandler, om elever med anden etnisk baggrund end dansk har særlig gavn af Skolevalg. På trods af, at der blev gjort en særlig indsats i dataindsamlingsprocessen for at sikre, at dette spørgsmål kunne analyseres, har det desværre vist sig vanskeligere end forventet. På grund af for få respondenter i undersøgelsen med anden etnisk baggrund end dansk er det derfor ikke muligt at sige noget særskilt om denne gruppes oplevelser med Skolevalg og udvikling i politisk selvtillid. Det andet vedrører elevernes oplevelser med de politiske debatter, der blev afholdt på en stor mængde af skolerne. Oplevelserne med disse præsenteres i kapitel 3.

³ Den oprindelige tilmeldingsfrist for at deltage i Skolevalg var d. 1. november 2016. Efterfølgende blev tilmeldingsfristen forlænget til d. 1. december 2016. Det er blevet oplyst, at 135 skoler tilmeldte sig efter d. 8. november.

ikke var i stand til at besvare undersøgelsen. Samlet set er der således 83 skoler, som potentielt har kunnet deltage i undersøgelsen.

Konkret er dataindsamlingen foregået ved, at den skolevalgsansvarlige på hver af de udtrukne skoler har modtaget en link til undersøgelsen og en instruktion til, hvordan eleverne tilgår undersøgelsen. Skolerne er gentagne gange blevet opfordret til at lade eleverne besvare undersøgelsen i undervisningstiden. Tabel 2.1 giver et overblik over dataindsamlingsprocessen.

Tabel 2.1: Oversigt over dataindsamlingen

---

9. november 2016	80 udtrukne skoler modtager link til spørgeskema
21. november 2016	Rykkere sendes til skoler med færre end fem besvarelser
21. november 2016	Seks ekstra skoler med høj andel af elever med anden etnisk baggrund end dansk udtrækkes og modtager link til undersøgelse
30. november 2016	2. rykker til skoler med færre end fem besvarelser.
5. december 2016	Rykkere til de seks ekstra skoler hvis færre end fem besvarelser.
23. december 2016	Dataindsamling for før-undersøgelsen afsluttes.
2. februar 2017	Skolevalg afsluttes – valgsteder lukker kl. 15.
2. februar 2017	Link til efter-undersøgelse udsendes til de skolevalgsansvarlige kl. 16.10.
19. februar 2017	Rykkere sendes til skoler med færre end fem besvarelser.
28. februar 2017	2. rykker sendes til skoler med færre end fem besvarelser.
17. marts 2017	Dataindsamlingen for efter-undersøgelsen afsluttes.

Som nævnt ovenfor er det i praksis elever fra maksimalt 83 skoler, der har kunnet deltage i undersøgelsen. Idet undersøgelsen er distribueret via skolevalgsansvarlige, er det dog næppe tilfældet, at eleverne fra alle disse skoler har haft mulighed for at deltage i undersøgelsen. Således har det været op til ledere og lærere på de enkelte skoler, om deres elever har fået mulighed for at deltage i undersøgelsen.

Spørgsmålet er så, hvor mange skoler, der reelt har givet deres elever mulighed for at deltage i undersøgelsen. Det kan jeg ikke afgøre med fuldstændig sikkerhed, men det er muligt at komme det nærmere ved at se på antallet af besvarelser fra skolerne. Samlet set er der registreret besvarelser fra 65 forskellige skoler. Dette indikerer, at 18 af de udtrukne skoler ikke har reageret på invitationen til at deltage i undersøgelsen. Det kan eksempelvis skyldes tekniske problemer (såsom fyldte mailbokse eller forkert oplyste mailadresser), at skolen ikke alligevel har deltaget i Skolevalg, at den angivne kontaktperson ikke længere er på skolen eller lokale beslutninger om, at deres elever ikke skal deltage i undersøgelsen.

Af de 65 skoler med registrerede besvarelser, er der 12 af skolerne, der har færre end fem besvarelser. Samtidig er disse besvarelser stort set alle kendetegnet ved ekstraordinært mange ”ved ikke”-svar. Besvarelserne fra disse skoler er frasortet i alle analyserne i denne rapport. Dette gøres ud fra en overvejelse om, at skoler med meget få besvarelser potentielt blot er et udtryk for, at en lærer har været inde og gå igennem skemaet og derefter ikke ladet eleverne besvare undersøgelsen.

Tilbage er der således besvarelser fra elever på 43 skoler, hvilket svarer til 51 procent af de 83 skoler, der havde mulighed for at indgå i undersøgelsen. I den rene efter-undersøgelse i kapitel 3 indgår der besvarelser fra eleverne på disse 43 skoler. For syv af disse skoler gælder det, at deres elever ikke har deltaget i undersøgelsen inden Skolevalg. I før-efter analyserne i kapitel 4 indgår der derfor blot besvarelser fra elever på 36 af disse skoler.

Undersøgelsen er som nævnt tilrettelagt som en før-efter undersøgelse. Eleverne har i hver besvarelse oplyst et unikt ID, der gør det muligt at koble elevernes besvarelser fra runde 1 (før skolevalg) til runde 2 (efter skolevalg). Elever der enten har afbrudt deres besvarelse eller svaret ”ved ikke” på stort set alle spørgsmål er frasortet fra alle analyser. Det gøres for at sikre, at analyserne i store træk er foretaget på de samme elever og forskellige mønstre således ikke blot fremkommer som følge af et potentielt skævt frafald. Samtidig sikres det herved også, at elever, der blot vil igennem skemaet hurtigst muligt og dermed ikke læser spørgsmål og svarmuligheder ordentlig inden besvarelse, frasorteres.

2.2 Styrker og potentielle faldgruber ved før-efter undersøgelsesdesignet

For at opfylde det andet formål med undersøgelsen, nemlig om eleverne ændrer sig på en række samfundsrelevante parametre fra før til efter Skolevalg, anvendes der en såkaldt før-efter undersøgelse. Kernen i undersøgelsesdesignet er to spørgeskemaundersøgelser, som elever fordelt 36 skoler har besvaret henholdsvis før og efter skolevalgsforløbet. I spørgeskemaerne indgår en række af de samme spørgsmål i begge runder. Ved at sammenligne de enkelte elevers svar fra spørgeskemaet før Skolevalg med svarene afgivet efter Skolevalg er det dermed muligt at give et bud på effekten af skolevalgsforløbet for disse elever.

Den centrale forudsætning for at drage konklusioner om effekten af Skolevalg på baggrund af dette undersøgelsesdesign er, at det er skolevalgsforløbet, og ikke noget andet, der forårsager forandringerne i elevernes svar på de identiske spørgsmål i de to spørgeskemaer. Hvorvidt dette er plausibelt vil jeg kort komme ind på her.

For det første kan vi forestille os, at der sker noget andet end Skolevalg i den mellemliggende periode, der forårsager ændringer i elevernes politiske selvtillid, politiske deltagelse med videre. Konkret skal vi således forestille os, at der sker noget udover Skolevalg mellem ultimo november 2016 og primo februar 2017, der påvirker eleverne på de relevante indikatorer. Det kan ikke udelukkes, men der er dog nogle forhold i skolernes kalender, der gør, at det næppe har fyldt meget i skolerne. I perioden er der således både terminsprøver i folkeskolerne (ikke i samfundsfag) samt

juleferie, hvilket mindsker risikoen for, at der i skolen skulle foregå noget, der driver resultaterne i undersøgelsen.

For det andet er der risiko for, at eleverne husker deres besvarelser fra før Skolevalg og svarer det samme eller strategisk ændrer besvarelser efter Skolevalg. Selvom det er en risiko, er to måneder dog en lang periode at huske svar på så specifikke spørgsmål i. Samtidig er der intet incitament for eleverne til at afgive strategiske svar.

For det tredje er der risiko for, at lærerne på de skoler, der er udtrukket til at besvare undersøgelsen, gør en ekstra indsats, idet de ved, at eleverne efter Skolevalg skal besvare et spørgeskema. I analysen af Skolevalg i 2015 muliggjorde forskningsdesignet en sammenligning af en lignende før-efter-undersøgelse med en gruppe skoler, hvor lærerne ikke vidste, at deres elever skulle besvare en undersøgelse efter Skolevalg (Hansen et al. 2015). Denne analyse viste, at de to typer af skoler ikke adskilte sig væsentligt i forhold til tidsforbrug på Skolevalg eller på elevernes valgdeltagelse. Forskningsdesignet i 2017 muliggør ikke en tilsvarende analyse, men med afsæt i 2015-undersøgelsen må vi forvente, at vi kan generalisere fra disse skoler til tilsvarende elever, der ikke har besvaret spørgeskemaet. I kapitel 2.3 sammenligner vi eleverne, der har svaret i begge runder med de elever, der blot har besvaret undersøgelsen efter Skolevalg. Heraf fremgår det, at de to typer af elever er stort set ens når man ser på en række baggrundsvARIABLE.

Til trods for de nævnte risici, er der tale om et i survey-sammenhæng stærkt undersøgelsesdesign når formålet er at afdække, om et forløb som Skolevalg virker til at rykke eleverne. Den centrale styrke er, at man kan følge de samme elever over tid og studere forandringer. Det gør, at vi kan holde alt andet lige end det, der sker i tidsperioden mellem de to dataindsamlingstidspunkter, med de nævnte risici ovenfor in mente. Idet der ikke foregår andre væsentlige begivenheder i perioden, som må forventes at påvirke 8. og 9. klassers politiske selvtillid o.l. i betydelig grad, er det således troværdigt og realistisk, at eventuelle forandringer i elevernes politiske selvtillid o.l. er forårsaget af skolevalgsforløbet.

2.3 Deltagere i undersøgelsen

Rapporten præsenterer resultater for to typer af spørgsmål. De første spørgsmål knytter sig til elevernes oplevelser med forskellige elementer i Skolevalg. Disse spørgsmål indgår udelukkende i spørgeskemaet efter Skolevalg og analyseres i kapitel 3. Analyserne af disse spørgsmål kan således foretages ved at anvende besvarelser for alle de elever, der har besvaret undersøgelsen efter Skolevalg i runde 2 på tilstrækkelig vis.

Den anden type af spørgsmål knytter sig til elevernes opfattelse af en række samfundsmæssige og politiske forhold. Det er eksempelvis spørgsmål, der indfanger elevernes politiske selvtillid. Disse spørgsmål er stillet i begge runder af undersøgelsen. Idet eleverne har oplyst et unikt ID i begge runder, er det muligt at identificere den samme elevs besvarelse på disse spørgsmål før og efter Skolevalg og dermed undersøge, om der er sket en ændring i løbet af skolevalgsforløbet. Forudsætningen for at indgå i disse analyser er, at den samme elev har besvaret undersøgelsen i

begge runder. Ikke overraskende er der en del elever, som enten kun har besvaret runde 1 eller runde 2. Det kan både skyldes forhold på skoleniveau, fx at en skole ikke har ladet deres elever besvare undersøgelsen i begge runder. Det kan også skyldes, at nogle elever har været fraværende fra skole den dag, hvor klassen har besvaret den ene af runderne. Uanset årsagen er konsekvensen, at disse elever ikke indgår i undersøgelsen. Dermed er der også færre elever at gennemføre før-efter analyserne på end de simple efter-analyser af elevernes oplevelse med Skolevalg. De elever, der har svaret i begge runder, kaldes for ”paneldata” i nedenstående gennemgang af data.

Tabel 2.2 giver et simpelt overblik over datagrundlaget. Det fremgår, at langt størstedelen af dem, der har påbegyndt efter-undersøgelsen, også har besvaret samtlige centrale spørgsmål for undersøgelsen. Disse elever indgår således i analyserne i kapitel 3. Det fremgår yderligere, at 756 af eleverne i efter-undersøgelsen også har besvaret undersøgelsen før skolevalgsforløbet. Det er disse respondenter, der danner grundlag for analyserne i kapitel 4.

Tabel 2.2: Antal besvarelser

	Antal
Har påbegyndt efter-undersøgelsen	1.684
Har besvaret alle centrale spm. for undersøgelsen (grundlag for kapitel 3)	1.590
Paneldata: Har besvaret både før og efter Skolevalg (grundlag for kapitel 4)	756

I de næste tabeller ser vi nærmere på elevernes kendetegn på nogle baggrundsvariable. Tabel 2.3 viser, at det hovedsageligt er elever fra 8. og 9. klasse, der har deltaget i undersøgelsen. Paneldatasættet har en anelse større andel 8. klasseelever end det fulde datasæt, men forskellene er ikke store.

Tabel 2.3: Hvilken klasse går du i?

	<i>Paneldata</i>			
	Procent	N	Procent	N
8. klasse	52	818	57	429
9. klasse	47	751	43	324
10. klasse	1	21	0	3
Total	100	1.590	100	756

I tabel 2.4 fremgår fødselsårene for respondenterne i undersøgelsen. Det fremgår, at langt størstedelen af eleverne i undersøgelsen er født i enten år 2001 eller 2002. Der er ikke store forskelle i aldersfordelingen mellem det fulde datasæt og paneldelen af datasættet.

Tabel 2.4: Hvilket år er du født?

			<i>Paneldata</i>	
	Procent	N	Procent	N
2000 el. tidligere	10	166	9	67
2001	43	669	46	349
2002 el. senere	47	755	45	340
	100	1.590	100	756

Note: 24 af de 1.590 respondenter er født i enten 1998, 1999 eller 2003, men er for overblikkets skyld omkodet til at passe ind i kategorierne i tabellen.

Tabel 2.5 viser elevernes kønsfordeling i undersøgelsen. Der er en lille overvægt af drenge, og der er ingen nævneværdig forskel mellem de to dele af datasættet.

Tabel 2.5: Kønsfordeling

			<i>Paneldata</i>	
	Procent	N	Procent	N
Piger	48	757	48	366
Drenge	52	833	52	390
Total	100	1.590	100	756

I tabel 2.6 fremgår forældrenes oprindelsesland. For ca. $\frac{3}{4}$ af eleverne gælder det, at begge deres forældre er født i Danmark, imens ti procent har en forælder, der er født i Danmark. Der er stort set ingen forskel på disse fordelinger mellem det fulde datasæt og paneldatadelen.

Tabel 2.6: Forældres oprindelsesland

			<i>Paneldata</i>	
	Procent	N	Procent	N
Begge forældre født i Danmark	77	1.215	76	573
En forælder født i Danmark	10	161	10	73
Begge forældre født i et andet Europæisk land, Nordamerika, New Zealand eller Australien	3	41	3	23
Begge forældre født i et andet land	10	154	11	81
Total	100	1.571	100	750

Note: Eleverne er blevet spurgt adskilt for deres fars og mors fødselsland. Svaret på disse spørgsmål er for overblikkets skyld kodet sammen i denne tabel. 6-19 elever har svaret 'ved ikke/forstår ikke spørgsmålet'.

2.4 Sammenfatning

Undersøgelsens design og datakvalitet kan sammenfattes med tre pointer. For det første giver data mulighed for at undersøge, hvordan et stort antal tilfældigt udtrukne 8. og 9. klasser oplevede Skolevalg 2017.⁴ 83 skoler har haft mulighed for at deltage i undersøgelsen og 43 skoler har faktisk deltaget, hvilket vurderes til at være en pæn svarprocent for denne type af undersøgelse.

For det andet viser gennemgangen, at eleverne på skolerne, der indgår i henholdsvis paneldelen af undersøgelsen og efter-undersøgelsen, er stort set ens, når man ser på en række baggrundsvARIABLE. Det indikerer, at det ikke er en bestemt type elever eller skoler, der kun har besvaret efter-undersøgelsen.

For det tredje giver paneldatadelen af undersøgelsen, hvor eleverne har besvaret et spørgeskema før og efter skolevalgsforløbet, gode muligheder for at finde ud af, om Skolevalg er med til at styrke elevernes politiske selvtillid og andre relevante forhold. Der er 756 elevers besvarelser til rådighed for panelundersøgelsen, hvilket er næsten en fordobling i forhold til undersøgelsen af Skolevalg 2015 (Hansen et al. 2015). Ved at øge antallet af respondenter bliver det i højere grad muligt at dokumentere statistisk signifikante ændringer over tid og dermed øge sikkerheden ved de konklusioner, der kan drages. Der er dog også visse potentielle faldgruber ved designet, herunder om der kan være sket noget andet i tidsperioden, der kan forårsage ændringer i elevernes politiske selvtillid med videre. Selvom det er en relevant overvejelse, vurderes det, at bekymringen er lille i denne undersøgelse på grund af terminsprøver samt juleferie på skolerne.

---

⁴ To af de deltagende skoler i undersøgelsen er ikke udtrukket tilfældigt. Man kan argumentere for, at disse skoler bør fjernes fra analyserne, idet de ikke er udtrukket på lige vilkår med de øvrige deltagende skoler. Idet besvarelserne fra disse skoler udgør en yderst lille andel af alle besvarelser, er de af præsentationshensyn inkluderet i analyserne hele vejen igennem. Analyserne er også kørt uden besvarelserne fra de to ekstra skoler, hvilket ikke giver anledning til at ændre på konklusioner i rapporten.

Kapitel 3 Elevernes oplevelser med Skolevalg

Dette kapitel beskriver, hvordan eleverne har oplevet Skolevalg. Her er altså fokus på, om eleverne deltog i Skolevalg, hvor meget og hvordan de deltog, samt om de grundlæggende oplevede Skolevalg som et relevant og interessant undervisningsforløb. I Skolevalg 2017 var der ekstra fokus på at få ungdomspolitikere til at besøge skolerne, og sidste del af kapitlet sætter fokus på elevernes oplevelser af disse besøg. Elever, der har besvaret alle relevante spørgsmål i efter-undersøgelsen, indgår i analyserne i dette kapitel (se kapitel 2 for nærmere beskrivelse).

Vi lægger ud med at se på, hvor stor en andel af eleverne i undersøgelsen, der stemte til Skolevalg.

Tabel 3.1: Stemte til Skolevalg. Procent.

Stemte du til Skolevalg?	Procent	N
Ja	91	1.445
Nej	8	132
Kan ikke huske	1	13
Total	100	1.590

91 procent af eleverne der har deltaget i undersøgelsen oplyser, at de stemte til Skolevalg. Uanset om eleverne har stemt eller ej, er de blevet spurgt om, hvordan de har oplevet skolevalgsforløbet. Svarene herpå fremgår nedenfor.

Tabel 3.2: Oplevelse af at deltage i Skolevalg. Procent.

<i>Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn?</i>	Helt uenig	Uenig	Hverken eller	Enig	Helt enig	N
Det har været spændende at deltage i Skolevalg	6	7	20	27	40	1.560
Jeg har lært noget nyt om valg og politik ved at deltage i Skolevalg	7	7	15	32	40	1.564
Skolevalg har gjort mig mere sikker på, hvordan man stemmer til valg i Danmark	8	6	21	27	37	1.559
Jeg håber, at Skolevalg bliver gentaget, så de næste årgange også prøver det	5	3	17	18	56	1.562
Jeg har talt med mine forældre om Skolevalg	16	10	14	21	39	1.572

Note: Ved ikke-svar fjernet (18-31 elever ved hvert spørgsmål). Rækkefølgen på udsagnene har været randomiseret.

Det generelle billede af elevernes oplevelser med Skolevalg er positivt. Ser man på dem, der er enige eller helt enige, er der 69 procent, der har fundet det spændende at deltage i Skolevalg, imens

74 procent er enige i, at de har lært noget nyt om valg og politik. 66 procent af eleverne svarer, at Skolevalg har gjort dem mere sikre på, hvordan man stemmer til valg i Danmark og mange har talt med deres forældre om Skolevalg. Endelig fremgår det, at 77 procent af eleverne er helt eller delvist enige i at håbe, at Skolevalg bliver gentaget for kommende årgange. Forestiller man sig en klasse med 26 elever i, er det mellem 17 og 19 af eleverne, der har haft en positiv oplevelse med Skolevalg, mens 2-5 elever ikke har haft en positiv oplevelse. Spørger man eleverne selv, er de altså generelt positivt stemte overfor Skolevalg som undervisningsforløb.

Skolevalgsforløbet varede tre uger, men det var op til de enkelte skoler og lærere at beslutte, hvor meget tid de ønskede at bruge på det. Mest oplagt passede forløbet ind i samfundsfagsundervisningen, men der var også skoler, der integrerede det i andre fag (eksempelvis dansk). Tabel 3.3 viser, hvor mange timer eleverne selv svarer, at de har brugt på Skolevalg.

Tabel 3.3: Antal timer brugt på Skolevalg i og udenfor skolen. Procent.

Antal timer	Procent	N
1-4 timer	20	325
5-9 timer	48	758
10-14 timer	25	391
15-19 timer	5	77
20-24 timer	1	12
25 eller flere timer	2	27

Note: Samlet N = 1.590.

Omkring halvdelen af eleverne svarer, at de har brugt mellem fem og ni timer på Skolevalg. 20 procent svarer, at de har brugt maksimum fire timer, mens 25 procent svarer, at de har brugt 10-14 timer på Skolevalg. Disse tal er væsentlige at have med, når vi ser på, hvordan eleverne har oplevet forløbet såvel som de effekter, det har haft på eleverne.

Det noteres, at der er gjort en særlig indsats for at gøre Skolevalg 2017 relevant for danskundervisningen, og tidsforbruget ser ud til at være steget en smule i forhold til 2015-undersøgelsen (med forbehold for, at 2015 og 2017-undersøgelsen ikke er perfekt sammenlignelige). Derudover er spørgsmål om tidsforbrug vanskelige, idet hukommelsen og bevidstheden om, hvor meget tid man bruger på noget, kan være fejlbehæftet. Eksempelvis ser vi i en anden del af analysen, at 60 procent af eleverne har talt med deres forældre om Skolevalg, hvilket de muligvis ikke har i tankerne, når de svarer på spørgsmålet om tidsforbrug på Skolevalg.

En central del af forløbet var, at eleverne valgte op til tre mærkesager at arbejde med i grupper. Eleverne skulle selv finde information om mærkesagerne og udarbejde kampagner for deres

synspunkter på mærkesagerne, som de derefter præsenterede for hinanden. I slutningen af forløbet mødte mange af eleverne ungdomspolitikere, som også forholdt sig til disse mærkesager. Tabel 3.4 præsenterer de mærkesager, eleverne valgte at arbejde med.

Tabel 3.4: Hvilke mærkesager har du arbejdet med? Procent.

	Procent
Hårdere straf for vold og overgreb	39
Kortere skoledage i folkeskolen	38
Gør aktiv dødshjælp lovligt	34
Gratis psykologhjælp til unge under 25 år	24
Fjern topskatten	23
Fjern afgiften på elbiler	18
Danmark skal tage imod flere flygtninge	14
Gør peberspray lovlig	10
Styrk Danmarks militær	10
Niveauopdelte klasser i folkeskolen	8
Strengere miljøkrav til landbruget	8
Ja til atomkraft	7
De rigeste skal betale mere i skat	7
Indfør permanent grænsekontrol	7
Stemmeret til 16-årige	6
Sexmobning på skoleskemaet	5
Højere ydelser til arbejdsløse	4
Kødfrie dage i offentlige institutioner	4
Indfør en 30 timers arbejdsuge	3
Danmark ud af EU	2

N = 1590.

Som tabellen viser, er der stor variation i typen af emner, som eleverne valgte at arbejde med. I valgforskningen sonderer man typisk mellem værdipolitiske og fordelingspolitiske spørgsmål, velvidende at nogle spørgsmål i praksis kan indeholde elementer af begge dele. Ser man på de mærkesager, eleverne har arbejdet med, står det klart, at de både interesserer sig for værdi- og fordelingspolitik. Listen toppes af mærkesager om straf for vold, kortere skoledage og aktiv dødshjælp, tre emner, der hovedsageligt er værdipolitiske. De næste mærkesager er gratis psykologhjælp til unge samt spørgsmål om topskat og afgifter, hvilket hovedsageligt betragtes som fordelingspolitiske spørgsmål.

Det er også værd at bemærke, at eleverne i høj grad vælger mærkesager, som interesserer mange vælgere uanset alder. Godt nok er kortere skoledage på dagsordenen, men det er ligeledes et spørgsmål, der på tidspunktet for skolevalgsforløbet fyldte meget i den bredere offentlige debat. Ligeledes ses det, at emner som sexmobning på skoleskemaet og stemmeret til 16-årige ikke vælges af mange elever på trods af den oplagte nærhed, de to emner har for de unges hverdag. Samlet set

indikerer valget af mærkesager, at der er betydelig pluralisme i forhold til hvilke politiske spørgsmål, der interesserer de ældste folkeskoleelever mest, og de vælger ikke i særlig grad at arbejde med 'unge' emner.

3.1 Elevernes oplevelser med besøg fra ungdomspolitikere

De ungdomspolitiske organisationer, partierne samt Dansk Ungdoms Fællesråd lagde en stor mængde kræfter i at besøge skolerne der deltog i Skolevalg 2017. I undersøgelsen er eleverne blevet spurgt, hvordan de oplevede disse besøg.

Tabel 3.5: Har du haft besøg af politikere på din skole? Procent.

Har du mødt eller haft besøg af politikere eller ungdomspolitikere på din skole		
Ja	66	1.054
Nej	27	436
Kan ikke huske	6	100
Total	100	1.590

Vi ser, at to ud af tre af eleverne i undersøgelsen har haft besøg af ungdomspolitikere eller politikere i forbindelse med skolevalgsforløbet. Disse elevers oplevelser med besøgene fremgår af tabel 3.6.

Tabel 3.6: Besøg fra politikere – hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? Procent.

	Helt uenig	Uenig	Hverken eller	Enig	Helt enig	N
Politikerne var gode til at svare på spørgsmål fra eleverne	3	4	21	40	31	1011
Der var en god debat tone mellem politikerne	5	8	24	36	27	1005
Jeg blev klogere på mine egne politiske holdninger ved at have besøg af politikerne	6	6	23	32	33	1016
Politikerne var oprigtigt interesserede i at høre, hvad unge som mig mener	4	6	27	36	27	994
Politikerne bør have en større rolle næste gang der er Skolevalg	5	10	47	25	14	989

Note: Ved ikke-svar fjernet (38-65 elever ved hvert spørgsmål). Rækkefølgen på spørgsmålene har været randomiseret.

Resultaterne i tabel 3.6 er positive. Størstedelen af eleverne har oplevet, at politikerne var gode til at svare på spørgsmål, at der var en god debat, at de blev klogere på deres egne holdninger af at have besøg af politikerne og at politikerne var oprigtigt interesseret i at høre, hvad eleverne mener. Det sidste spørgsmål handlede om, hvorvidt politikerne bør have en større rolle ved kommende Skolevalg. Her svarer omkring halvdelen ”hverken eller” imens en tredjedel svarer ”enig” eller ”helt enig”.

Samlet set har eleverne været meget tilfredse med at have besøg af politikere og ungdomspolitikere. Men tallene her kan også tyde på, at politikernes rolle har haft et passende omfang. I den forbindelse er det væsentligt at huske på, at det kun er de elever, der har haft besøg af politikerne, der svarer på disse spørgsmål. Resultaterne kan således indikere, at omfanget af de politikerbesøg, der har været, har været tilpas. Ved fremtidige skolevalg kan en mulig forbedring således være at udbrede politikerbesøg af forskellig art til endnu flere skoler.

3.2 Opsummering

Kapitlet har beskrevet elevernes oplevelser med Skolevalg 2017. Som det har fremgået, er langt størstedelen af eleverne positivt indstillet overfor forløbet. De fleste oplever, at de er blevet klogere på dansk politik, er blevet mere klar til selv at deltage i politik og de håber på, at fremtidige årgange får lov til at prøve Skolevalg.

Eleverne har valgt at arbejde med en bred vifte af mærkesager af både værdipolitisk karakter (fx aktiv dødshjælp og hårdere straffe for vold) samt fordelingspolitisk karakter (fx topskat). Eleverne vælger ikke særligt unge emner. Halvdelen af eleverne vurderer selv, at de har arbejdet med Skolevalg i 5-9 timer. Taget tidsforbruget i betragtning, er elevernes gode oplevelser med Skolevalg samt de positive effekter, som næste kapitel indikerer, ganske imponerende.

Endelig viser kapitlet, at 66 procent af eleverne i undersøgelsen har haft besøg af politikere eller ungdomspolitikere på deres skole. Også her var der positive oplevelser hos eleverne. Langt de fleste udtrykker, at ungdomspolitikere var gode til at svare på spørgsmål, havde en god debat og at mødet med ungdomspolitikere hjalp eleverne med at blive klogere på deres egne standpunkter. Det ser ydermere ud til, at eleverne fandt ungdomspolitikernes rolle passende. Altså tyder det på, at de elever, der havde politisk besøg, var meget tilfredse med dette. Udfordringen ved fremtidige skolevalg kan således være, at fastholde og måske endda udvide antallet af skoler, der får besøg af politikere eller ungdomspolitikere, hvilket kræver en stor koordineringsindsats såvel som trækker hårdt på ungdomspolitikere.

Kapitel 4 Elevernes udvikling fra før til efter Skolevalg

Dette kapitel fokuserer på elevernes udvikling fra før til efter Skolevalg. Datagrundlaget er før-efter-undersøgelsen (paneldata), som blev præsenteret i kapitel 2. Konkret undersøger vi først udviklingen i politisk selvtillid, derefter elevernes lyst til at deltage i politik på forskellig vis og til sidst ser vi på elevernes politiske kompas og faktuelle politiske viden.

4.1 Eleverne har fået højere politisk selvtillid

Et centralt formål med Skolevalg 2017 var at styrke elevernes politiske selvtillid. Dette drejer sig grundlæggende om to ting: For det første handler det om, hvorvidt borgerne føler sig i stand til at gøre sig gældende i en politisk sammenhæng. For det andet handler det om, hvorvidt man føler, at politikerne og det politiske system er lydhør over for ens ønsker (Balch 1974; Miller et al. 1980; Hansen & Pedersen 2014; Hansen et al. 2015). Politisk selvtillid indfanger således en række kendetegn, som betragtes som centrale i demokratiske samfund, hvor aktive og kritiske borgere er en forudsætning for demokratiets velbefindende.

En udfordring i studiet af politisk selvtillid er, at det er et relativt stort og bredt fænomen at indfange. Det giver således ikke umiddelbart mening at spørge eleverne om deres politiske selvtillid eller om de føler sig i stand til at gøre sig gældende i en politisk sammenhæng. Sådanne spørgsmål er for abstrakte og vanskelige at forholde sig til. I stedet spørges der ind til politisk selvtillid via en række spørgsmål, udarbejdet med inspiration fra danske og internationale valgundersøgelser (Miller et al. 1980; Hansen & Stubager 2016). Dog er nogle af formuleringer ændret til mere nutidigt sprog. Dette er gjort på baggrund af pilottest af spørgsmålene, der afslørede, at eleverne havde vanskeligt ved at forstå nogle af de ord og formuleringer, der har været anvendt i danske valgundersøgelser siden 70'erne (Hansen et al. 2015).

Nedenfor præsenteres først elevernes svar på ti spørgsmål, der normalt anvendes til at indfange borgernes politiske selvtillid. Derefter præsenteres i tabel 4.3 en opsummering, hvor elevernes svar på de ti spørgsmål anvendes til at udregne to indeks for henholdsvis intern og ekstern politisk selvtillid.

For at undgå 'papegøjesvar' (at eleverne nærmest automatisk sætter krydser i det samme hele vejen igennem), er spørgsmålenes retning varieret. Således er fem af spørgsmålene formuleret positivt, hvormed elever med høj selvtillid bør svare "meget enig", mens fem spørgsmål er formuleret med en negation som gør, at elever med høj selvtillid bør svare "meget uenig". For overblikkets skyld præsenteres de positivt formulerede spørgsmål i tabel 4.1 og de negativt formulerede spørgsmål i tabel 4.2. I praksis har spørgsmålsrækkefølgen været randomiseret på tværs af tabel 4.1 og 4.2. Eleverne har altså ikke fået spørgsmålene i denne rækkefølge, og eleverne har ikke fået spørgsmålene i samme rækkefølge.

Tabel 4.1: Politisk selvtillid – positivt formulerede spørgsmål. Gennemsnit.

Spørgsmål	Før Skolevalg	Efter Skolevalg	Forskel	P-værdi
(1) Man kan stole på, at politikerne træffer de rigtige beslutninger for Danmark.	51	50	-1	0,44
(2) Jeg har let ved at tage stilling til politiske spørgsmål.	59	62	3*	0,00
(3) Jeg har indflydelse på Folketingets og Regeringens beslutninger.	27	31	4*	0,00
(4) Jeg er klar til at deltage i politiske diskussioner med venner og familie.	64	69	5*	0,00
(5) Jeg har politiske holdninger, som er værd at lytte til.	57	65	8*	0,00

Note: N= 697-734. Ved ikke-svar fjernet (8-40 elever ved hvert spørgsmål). Svarkategorier har været ”helt uenig, uenig, hverken eller, enig, helt enig”. Skalaen er omkodet så den går fra 0 (helt uenig) til helt enig (100). P-værdi og signifikanstest stammer fra en to-siddet paired sample t-test på individniveau. Rækkefølgen på udsagnene i tabel 4.1 og 4.2 har været randomiseret på tværs af og indenfor tabellerne.

Tabel 4.2 viser, at eleverne gennemsnitligt svarer mere positivt på fire ud af fem udsagn efter Skolevalg. Forskellene er statistisk signifikante. På det sidste spørgsmål er der ingen signifikant forskel fra før til efter Skolevalg. Inden de mere substantielle tolkninger, præsenteres resultaterne for de fem negativt formulerede spørgsmål relateret til politisk selvtillid i tabel 4.2.

Tabel 4.2. Politisk selvtillid – negativt formulerede spørgsmål. Gennemsnit.

Spørgsmål	Før Skolevalg	Efter Skolevalg	Forskel	P-værdi
(6) Jeg synes, at politikerne tager for lidt hensyn til, hvad sådan nogen som mig mener.	61	58	-3*	0,00
(7) Jeg synes, at politik er så indviklet, at jeg ikke kan forstå, hvad der foregår.	40	34	-6*	0,00
(8) Jeg synes, at politikerne laver mange ligegyldige ting.	52	52	0	0,93
(9) Jeg synes, det er svært at forstå politikerne, når de diskuterer den økonomiske politik.	51	49	-2	0,1
(10) Politikerne lover med vilje mere end de kan holde.	73	71	-2*	0,03

Note: N=719-739. Ved ikke-svar fjernet (8-40 elever ved hvert spørgsmål) Svarkategorier har været ”helt uenig, uenig, hverken eller, enig, helt enig”. Skalaen er omkodet så den går fra 0 (helt uenig) til helt enig (100). P-værdi og signifikanstest stammer fra en to-siddet paired sample t-test på individniveau. Rækkefølgen på udsagnene i tabel 4.1 og 4.2 har været randomiseret på tværs af og indenfor tabellerne.

Tabel 4.2 viser, at eleverne i tre ud af fem tilfælde svarer mere negativt på udsagnene. Disse forskelle er statistisk signifikante. Svarene på det fjerde udsagn går i samme retning, men ændringen er kun tæt ved at være statistisk signifikant, mens elevernes besvarelser af det femte udsagn ikke har ændret sig nævneværdigt. For at få et mere simpelt overblik over ændringerne, kan vi bruge de ti udsagn fra tabel 4.1 og 4.2 til at udregne indeks for henholdsvis intern og ekstern politisk selvtillid, hvilket er en almindelig fremgangsmåde i valgforskningen. Hermed får vi et samlet gennemsnit for udviklingen i politisk selvtillid i tabel 4.3.

Tabel 4.3: Politisk selvtillid – indeks. Gennemsnit.

Spørgsmål	Før Skolevalg	Efter Skolevalg	Forskel	P- værdi
Intern politisk selvtillid	58	62	5*	0,00
Ekstern politisk selvtillid	38	40	2*	0,00

Note: N=706-734. Intern politisk selvtillid udgøres af udsagn 2, 4, 5, 7 og 9 fra tabel 4.1 og 4.2 (Cronbachs alpha = 0,76-0,81) og ekstern politisk selvtillid af udsagn 1, 3, 6, 8 og 10 fra tabel 4.1 og 4.2 (Cronbachs alpha = 0,5-0,55). Svarene fra tabel 4.2 er vendt om for at udregne et retvisende gennemsnit.

Samlet set viser analyserne af elevernes politiske selvtillid yderst positive takter. Hvad angår den interne politiske selvtillid, dvs. elevernes egen oplevelse af at være i stand til at forstå politik samt føle sig kompetente til at deltage i politik (Balch 1974; Hansen & Pedersen 2014), er der en stigning på fem point på en skala fra 0-100. Den eksterne politiske selvtillid (Miller et al. 1980), dvs. i hvilken grad eleverne og offentligheden oplever, at de kan påvirke den politiske proces, da det politiske system er lydør over for deres ønsker, stiger med to point på samme skala. Begge ændringer er statistisk signifikante.

For at få et mere substantielt indtryk af resultaterne, kan vi sammenligne med Kasper Møller Hansen og Rasmus Tue Pedersens analyser af udviklingen i politisk selvtillid fra før valgkampens start i 2011 til efter valget i 2011 (Hansen & Pedersen 2014). Deres undersøgelse er ikke perfekt sammenlignelig med tabel 4.3, men de kan dog alligevel være relevante at inddrage for at have noget at sammenligne op imod. Hansen og Pedersens analyser viser, at den interne politiske selvtillid steg med 3,2 point på en skala fra 0-100 fra før til efter valgkampen i 2011, mens den eksterne politiske selvtillid steg med 2,2 point. Således viser analyserne, at tre ugers forløb med Skolevalg er i stand til at rykke elevernes politiske selvtillid i nogenlunde samme omfang som danske vælgere rykkes af tre ugers valgkamp.

Zoomer vi ind på de enkelte udsagn, er der signifikante ændringer fra før til efter skolevalgsforløbet i den håbede retning på syv ud af ti indikatorer. Samtidig er der ingen signifikante ændringer i den

modsatte retning. De enkelte indikatorer bekræfter således billedet ovenfor, nemlig at elevernes politiske selvtillid er blevet signifikant styrket af skolevalgsforløbet.

Ændringerne har især fundet sted i forhold til elevernes tro på egne evner og muligheder for at gøre sig gældende i politiske sammenhænge. Således udtrykker eleverne i højere grad, at de kan finde ud af at tage stilling til politiske spørgsmål. Et af de modsatrettede spørgsmål handler om, at eleverne mener, at politik er så indviklet, at de ikke kan forstå hvad der foregår. Her ser vi, at gennemsnittet falder fra før til efter Skolevalg, hvilket er i god tråd med, at eleverne er blevet bedre til at tage stilling til politiske spørgsmål.

Vi ser også, at eleverne efter Skolevalg er mere enige i, at de har indflydelse på Folketingets og Regeringens beslutninger. Yderligere fremgår det, at eleverne i højere grad mener, at de har politiske holdninger, der er værd at lytte til og de er i stigende grad klar til at deltage i politiske diskussioner med venner og familie.

Ser vi på spørgsmålene, der knytter sig til elevernes oplevelse af politikerne og det politiske systems lydhørhed, er der også en positiv udvikling, om end den ikke er ligeså konsistent og stærk som udviklingen i elevernes tro på egne politiske evner. Resultaterne viser, at der er mere tiltro til, at politikerne ikke med vilje lover mere, end de kan holde. Ligeledes er der efter Skolevalg færre elever, der vurderer, at politikerne tager for lidt hensyn til, hvad sådan nogen som dem mener, hvilket er en positiv udvikling. Der er til gengæld ingen udvikling på spørgsmålene om, hvorvidt man kan stole på, at politikerne træffer de rigtige beslutninger for Danmark samt om politikerne laver for mange ligegyldige ting. Endelig er der tegn på, at eleverne er blevet lidt bedre til at forstå politikerne, når de taler om økonomisk politik, men dette er dog lige præcis ikke statistisk signifikant ud fra de konventionelle samfundsvidenskabelige standarder, der er anvendt i denne rapport.

4.2 Tegn på øget motivation til at deltage i politik

I den næste del af analysen ser vi på elevernes politiske deltagelse. Udover at spørge eleverne til, om de har stemt til Skolevalg (jf. tabel 3.1), er det vanskeligt at afdække ændringerne i politisk deltagelse for eleverne. Vi kan således ikke direkte observere i denne undersøgelse, om eleverne eksempelvis melder sig ind i et parti, bliver aktive i en organisation eller begynder at følge politikere på Facebook. I stedet er eleverne blevet spurgt om, i hvilken grad de kan forestille sig at udføre en række konkrete politiske handlinger i løbet af det næste år. Resultaterne heraf fremgår af tabel 4.4.

Tabel 4.4. Politisk deltagelse. Procent.

Spørgsmål	Før Skolevalg	Efter Skolevalg	Forskel	P-værdi
Deltage i et politisk debatmøde (fx et vælgermøde eller et borgermøde).	20	23	3*	0,00
Skrive en statusopdatering eller kommentere venners indlæg om politik på Facebook	23	25	2*	0,02
Deltage i elevrådsarbejde på din skole.	31	30	-1	0,5
Samle penge eller andet ind for en organisation (fx Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors, Greenpeace eller Kræftens Bekæmpelse).	45	43	-2*	0,03
Deltage i en demonstration.	29	32	2*	0,04
Være medlem af et politisk parti eller en partipolitisk ungdomsorganisation (fx VU eller DSU).	16	21	5*	0,00
”Like” / ”Synes godt om” en politikers side eller statusopdatering på Facebook	35	41	7*	0,00
Være medlem af en forening, som arbejder med politiske emner (fx menneskerettigheder, miljø og klima, flygtninge og indvandrere).	26	27	1	0,21

Note: N= 714-734. Spørgsmålsformulering: ”I hvilken grad kunne du forestille dig at gøre følgende i løbet af det næste år?” Ved ikke-svar fjernet (8-40 elever ved hvert spørgsmål). Svarkategorier har været ”Slet ikke, i lille grad, i nogen grad, i høj grad, i meget høj grad”. Skalaen er omkodet så den går fra 0 (slet ikke) til 100 (helt enig). P-værdi og signifikanstest stammer fra en to-siddet paired sample t-test på individniveau. Rækkefølgen på spørgsmålene har været randomiseret.

Tabel 4.4 viser signifikante positive udviklinger i forhold til seks ud af otte udsagn om politisk deltagelse i det kommende år og signifikant negativ udvikling for et udsagn. Det overordnede billede indikerer således, at Skolevalg har givet eleverne en anelse mere lyst til at deltage i politiske debatmøder, skrive om politik på Facebook samt deltage i en demonstration. Størst positiv udvikling knytter sig til elevernes lyst til at ”like” en politikers side eller opdatering på Facebook. Selvom det kan opfattes som en hurtig, let og overfladiske deltagelsesform, kan det i et optimistisk lys være et væsentligt skridt på vejen mod øget politisk engagement for de unge mennesker.

Det er særligt bemærkelsesværdigt, at den næststørste ændring finder sted i elevernes lyst til at melde sig ind i et parti eller en partipolitisk ungdomsorganisation. At melde sig ind i en partipolitisk organisation er en stor beslutning, ikke mindst for 14-15 årige. Det er bemærkelsesværdigt, at Skolevalg tilsyneladende kan øge elevernes lyst til at gøre dette, og det kan tænkes at hænge sammen med elevernes positive oplevelser med de mange besøg fra politikere og ungdomspolitikere, som blev beskrevet i kapitel 3. Selvom det ikke er beskrevet som et primært formål for Skolevalg at skaffe flere medlemmer til de politiske ungdomsorganisationer og partierne, vil det være en relevant sideeffekt af projektet. Således er der en relativt lav andel af befolkningen, der er medlem af et parti i dag, og de eksisterende medlemmer har en relativt høj aldersprofil

(Kosiara-Pedersen & Hansen 2012). Hvis partierne kan rekruttere flere unge medlemmer, vil det dels på sigt kunne bidrage til mere deskriptivt repræsentative medlemsbaser, som potentielt kan føre til flere yngre kandidater på opstillingslisterne til valg. Samtidig vil flere medlemmer alt andet lige øge den gennemsnitlige kandidat kvalitet over tid. Hvorvidt Skolevalg faktisk får flere til at melde sig ind i de politiske ungdomsorganisationer samt partierne og hvorvidt disse nye medlemmer fastholdes over tid vil være væsentligt at analysere nærmere i fremtidige undersøgelser.

Endelig indikerer resultaterne i tabel 4.4, at der er en anelse færre elever, der har lyst til at samle ind for en organisation, imens der ingen ændring er i lysten til at deltage i elevrådsarbejde eller være medlem af en politisk forening. Idet Skolevalg centrerer om det formelle demokrati og dets institutioner – valg, partier, medier, valgkampe og valghandlingen – er det ikke overraskende, at eleverne ikke udvikler sig væsentligt på disse udsagn. Samtidig er det værd at bemærke, at andelen af elever, der kan forestille sig at samle penge ind for en organisation, både før og efter skolevalgsforløbet er den højeste af alle deltagelsesformerne. Politisk engagement udenfor partierne er således i høj kurs hos eleverne desuagtet at Skolevalg ikke øger interessen heri.

4.3 Elevernes politiske kompas er styrket efter Skolevalg

Sidste del af analysen omhandler elevernes kompetencer til at navigere i dansk politik, hvilket her gøres ved hjælp af en indplaceringsøvelse af partierne samt fire faktuelle politiske spørgsmål. Tabel 4.4 viser elevernes evner til at placere partierne i henholdsvis rød og blå blok før og efter Skolevalg.

Tabel 4.5: Korrekt placering af partierne i rød og blå blok. Procent.

Parti	Før Skolevalg	Efter Skolevalg	Forskel	P-værdi
A: Socialdemokratiet (rød)	71	82	11*	0,00
B: Radikale Venstre (rød)	33	44	11*	0,00
C: Det Konservative Folkeparti (blå)	51	65	14*	0,00
D: Nye Borgerlige (blå)	42	59	18*	0,00
F: SF - Socialistisk Folkeparti (rød)	63	77	14*	0,00
I: Liberal Alliance (blå)	57	74	17*	0,00
O: Dansk Folkeparti (blå)	56	67	11*	0,00
V: Venstre (blå)	71	83	12*	0,00
Ø: Enhedslisten (blå)	57	72	15*	0,00
Å: Alternativet (rød)	46	64	18*	0,00

Note: N=756. Spørgsmålsformulering: ” I politik taler man ofte om rød blok og blå blok. Hvor vil du placere de enkelte partier?” De korrekte svar fremgår af parentes. Ved ikke-svar inkluderet. P-værdi og signifikanstest stammer fra en to-siddet paired sample t-test på individniveau.

For samtlige partier ser vi en statistisk signifikant og betydelig fremgang i elevernes evner til at placere de enkelte partier i den blok, de oftest placeres i. Selvom blokopdelingen som koncept af og til diskuteres både normativt (bør vi bruge den i debatten) såvel som empirisk (følger partierne den faktisk i deres stemmeadfærd i Folketinget), anvendes den i daglig politisk dækning samt i valgkampe hyppigt. Således skiller blokkene sig som minimum fra hinanden på spørgsmålet om, hvilken statsministerkandidat, de peger på efter et kommende valg. Når eleverne selv skal til at stemme, er det væsentligt, at de kan navigere i partilandskabet, hvilket blandt andet indebærer, at de er klar over, hvilken statsministerkandidat de indirekte stemmer på, hvis de stemmer på et givent parti. At Skolevalg styrker deres politiske kompas betydeligt på dette parameter kan således være godt i forhold til at uddanne vælgere, der er mere bevidste om konsekvenserne af deres stemmeafgivning.

Andel del af analysen af elevernes politiske kompetencer fokuserer på elevernes faktuelle politiske viden, hvilket fremgår af tabel 4.6.

Tabel 4.6: Faktuelle spørgsmål. Procent.

Spørgsmål	Før Skolevalg	Efter Skolevalg	Forskel	P-værdi
Antal medlemmer af Folketinget (179 medlemmer)	77	81	4*	0,01
Alder for stemmeret (18 år)	95	95	-1	0,51
Alder for deltagelse i demonstration (ingen grænse)	66	64	-2	0,22
Alder for medlem af politisk parti (ingen grænse)	11	22	11*	0,00

Note: De korrekte svar fremgår af parentes. N=756. Ved-ikke svar inkluderet. P-værdi og signifikanstest stammer fra en to-siddet paired sample t-test på individniveau. Spørgsmålrækkefølgen har været randomiseret.⁵

Tabellen viser en signifikant positiv udvikling i elevernes viden angående antallet af medlemmer i Folketinget samt aldersgrænsen for at være medlem af et politisk parti, hvoraf sidstnævnte udvikling substantielt set er markant og startende fra et lavt niveau. Der er fortsat mange elever, der svarer forkert på spørgsmålet om alder for partimedlemsskab, men at andelen der svarer korrekt fordobles fra før til efter Skolevalg er trods alt en flot udvikling, som potentielt kan tænkes at hænge sammen med de politiske ungdomsorganisationers store rolle i dette Skolevalg. Endelig viser

⁵ Der indgik også et spørgsmål om, hvilke partier, der indgik i regeringen. Idet der foregik en regeringsrokade samtidig med før-undersøgelsen er det desværre ikke muligt at analysere, om elevernes evner til at udpege regeringspartierne ændrede sig fra før til efter skolevalgsforløbet.

tabellen, at der ingen ændringer er i viden om alder for stemmeret (hvor stort set alle kender det rigtige svar i udgangspunktet) samt aldersgrænse for at deltage i en demonstration.

4.4 Opsummering

I kapitlet er ændringerne i elevernes politiske selvtillid, lyst til at deltage i politik samt deres politiske kompas fra før til efter Skolevalg blevet analyseret med afsæt i et paneldatasæt med 756 elever fordelt på 36 skoler. Resultaterne er positive på stort set alle parametre, hvilket kort opridses nedenfor.

Det centrale formål med Skolevalg er at styrke elevernes politiske selvtillid, hvilket grundlæggende drejer sig om, hvorvidt eleverne føler sig i stand til at gøre sig gældende i en politisk sammenhæng (intern selvtillid) samt hvorvidt de føler, at politikerne og det politiske system er lydhør over for deres ønsker (ekstern selvtillid). Den interne politiske selvtillid steg med fem point på en skala fra 0-100 henover Skolevalg, mens den eksterne politiske selvtillid steg med to point. Det er således overordnet set lykkedes at øge elevernes politiske selvtillid og substantielt set er stigningen nogenlunde på niveau med almindelige danske vælgers udvikling fra før til efter en valgkamp (Hansen & Pedersen 2014). Udviklingen i politisk selvtillid blev indfanget ved brug af ti indikatorer. Ser vi på dem enkeltvis, fremgår det, at syv ud af ti indikatorer udviklede sig positivt, imens ingen af de tre øvrige indikatorer trækker i den modsatte retning. Det er især elevernes tro på egne evner og muligheder for at gøre sig gældende i politiske sammenhænge, som er blevet styrket med Skolevalg. Derudover mener eleverne i højere grad, at de kan påvirke politiske beslutninger og har holdninger, der er værd at lytte til. Ændringerne er statistisk signifikante og er substantielt set flotte i betragtning af elevernes tidsforbrug på Skolevalg (jf. kapitel 3). Samtidig er det dog også værd at nævne, at der ikke er tale om et mirakelmiddel til at øge unges politiske selvtillid. Der er således et betydeligt rum for at styrke de unges politiske selvtillid yderligere, ligesom det er uklart, om den øgede politiske selvtillid holder ved eller daler over tid. Ikke desto mindre viser resultaterne for politisk selvtillid, at det med en veltilrettelagt og engageret indsats er muligt at øge unges politiske selvtillid på relativt kort tid.

I den anden del af analysen så vi, at eleverne i højere grad kan forestille sig at deltage i en række politiske handlinger i løbet af det kommende år efter de har deltaget i Skolevalg. Udviklingen er størst for Facebook-deltagelse samt medlemskab af et politisk parti, imens der ikke sker noget væsentligt med elevernes motivation til at engagere sig i ikke-partipolitiske organisationer. Især resultaterne angående potentielt partimedlemskab er bemærkelsesværdigt, idet partierne har lave medlemstal og mange partier har høje aldersgennemsnit. Ungdomspolitikere og de politiske ungdomsorganisationer spillede en stor rolle ved dette Skolevalg, hvilket kan være med til at forklare udviklingen. Hvorvidt det fører til øget faktisk engagement vil være væsentligt at undersøge ved kommende lejligheder. Hvis Skolevalg kan fungere som en vej ind i partiorganisationerne for unge mennesker, kan det potentielt styrke kandidatqualiteten samt partiernes repræsentativitet på sigt, men det er med denne undersøgelse ikke muligt at fastslå, om det faktisk lykkes at få medlemmerne ind samt fastholde dem.

Endelig viste analyserne, at elevernes politiske kompas blev styrket af Skolevalg 2017. For det første blev eleverne markant bedre til at indplacere de enkelte partier i deres respektive politiske blokke. For alle partier gælder det, at elevernes evner til at indplacere dem i den blok, som de oftest arbejder sammen med, stiger med mere end ti procentpoint. For det andet var der positive tendenser hvad angår elevernes faktuelle politiske viden. Af og til luftes der bekymringer om unge menneskers kompetencer til at forstå og navigere i dansk politik og valgkampe. Resultaterne her indikerer, at man med en relativt lille indsats pr. elev – og vel at mærke en indsats, der ikke fokuserer på politiske viden – faktisk kan styrke de unges politiske kompas. Substantielt set viser resultaterne, at unge bliver mere kompetente medborgere, når de udsættes for valgkampslignende situationer og selv engagerer sig i politiske spørgsmål. Således er unges politiske kompetencer ikke et statisk fænomen, men derimod noget, der skabes i løbet af den politiske proces.

Kapitel 5: Konklusioner

Den 2. februar 2017 stemte over 45.000 elever i 8. og 9. klasse til Skolevalg 2017, det andet af denne type valg i Danmark. Forud var gået et tre ugers undervisningsforløb opbygget som en valgkamp, hvor eleverne selv arbejdede med politiske problemstillinger, udarbejdede politiske kampagner og mødte politikere og ungdomspolitikere. Skolevalgskampen var blevet udskrevet af statsministeren, eleverne satte deres kryds på samme type stemmesedler, som man ser ved rigtige valg og valgaftenen blev transmitteret på landsdækkende tv.

Ambitionen med Skolevalg er kort fortalt at lære danske unge om valg, demokrati og politik på en mere vedkommende og inddragende måde. Dette skal især bidrage til, at elevernes politiske selvtillid øges, hvilket på sigt forhåbentlig vil føre til mere aktive og kompetente demokratiske medborgere. Derudover er håbet, at elevernes motivation til at deltage i politik øges, ligesom deres politiske kompas styrkes. Denne rapport har undersøgt, i hvilken grad Skolevalget i 2017 er lykkedes med dette.

For at undersøge det, er der gennemført spørgeskemaundersøgelser med 1.590 elever på 43 skoler efter Skolevalg, hvoraf 756 af disse elever fordelt på 36 af skolerne ligeledes har svaret på et spørgeskema inden Skolevalg. De 1.590 elevers besvarelser er blevet anvendt til at kortlægge elevernes egne oplevelser med Skolevalg (kapitel 3). De 756 elevers besvarelser er anvendt i et før-efter undersøgelsesdesign, hvormed det er muligt at analysere ændringen i elevernes politiske selvtillid, motivation til at deltage samt deres politiske kompas fra før til efter Skolevalg. Under den i dette tilfælde rimelige antagelse om, at der ikke sker noget væsentligt, der driver ændringer i elevernes besvarelser fra før til efter Skolevalg, er det et stærkt undersøgelsesdesign til at afdække de eventuelle effekter af Skolevalg på de udvalgte parametre. Undersøgelsens fem mest centrale konklusioner er følgende:

1. De fleste elever oplevede, at de er blevet klogere på dansk politik, er blevet mere klar til selv at deltage i politik og de håber på, at fremtidige årgange får lov til at prøve Skolevalg.
2. 66 procent af respondenterne har haft besøg af politikere eller ungdomspolitikere på deres skole. Langt de fleste elever gav udtryk for, at (ungdoms)politikerne var gode til at svare på spørgsmål, havde en god debat og mødet med politikerne hjalp eleverne med at blive klogere på deres egne standpunkter.
3. Elevernes politisk selvtillid er øget fra før til efter Skolevalg. Den interne politiske selvtillid er øget med fem point og den eksterne politiske selvtillid er øget med 2 point på en skala fra 0-100. Det er især elevernes tro på egne evner og muligheder for at gøre sig gældende i politiske sammenhænge, som er blevet styrket med Skolevalg.
4. Der er indikationer på, at elevernes motivation til at deltage i politik er højere efter Skolevalg. Særligt elevernes politiske deltagelse på Facebook samt motivation til at melde sig ind i et parti ser ud til at være steget.
5. Elevernes politiske kompas – deres evne til at indplacere partierne i blokke samt besvare faktuelle spørgsmål om politik – er styrket fra før til efter Skolevalg.

De første to konklusioner baserer sig på spørgsmål stillet efter Skolevalg og er altså udtryk for elevernes egne oplevelser. Generelt har eleverne haft gode oplevelser med skolevalgsforløbet. De har arbejdet med en bred vifte af mærkesager af både værdipolitisk og fordelingspolitisk karakter, og de har i store træk prioriteret de samme emner som de voksne vælgere. I 2017 blev der gjort en særlig indsats for både at træne ungdomspolitikere til at debattere samt at få dem ud på mange skoler. Det ser ud til, at eleverne har sat pris på dette. De elever, der har haft besøg af ungdomspolitikere udtrykker således stor tilfredshed med udbyttet af besøgene samt politikernes måde at debattere og lytte på. Bemærkelsesværdigt er det også, at politikernes rolle ikke ser ud til at skulle være større. Kort fortalt ser det ud til, at man har fundet en rigtig god model til politikernes rolle i Skolevalg – udfordringen er så at fastholde og måske endda udvide den store mængde besøg samt sikre, at ungdomspolitikere er godt klædt på til at møde eleverne.

De tre sidste konklusioner baserer sig på før-efter-undersøgelsen og er således fremkommet ved at analysere ændringer i de samme elevs besvarelser af en række spørgsmål fra før til efter Skolevalg. Hvad angår stigningen i politisk selvtillid, hvilket kort fortalt drejer sig om, hvorvidt eleverne føler sig i stand til at gøre sig gældende i en politisk sammenhæng samt hvorvidt de føler, at politikere og det politiske system er lydhør over for deres ønsker, er der tale om et væsentligt resultat. Det er således en central motivation for Skolevalg at styrke netop de unges politiske selvtillid. I internationale undersøgelser ser vi, at danske unge ligger i toppen både når det handler om viden om politik og samfundsforhold samt når det handler om generel politisk interesse (Kerr et al. 2010; OECD). Men de indtager en placering midt i feltet, når det kommer til politisk selvtillid (Kerr et al. 2010). Skolevalg skulle meget gerne være et værktøj, der kan ændre på dette. Og det ser ud til at virke hertil. Således steg elevernes interne politiske selvtillid med fem point og den eksterne politiske selvtillid med to point på en skala fra 0-100. Udviklingen knytter sig særligt til elevernes tro på egne politiske evner og handlemuligheder samt at eleverne selv i højere grad mener, at de har holdninger, der er værd at lytte til. Ændringerne er positive og statistisk signifikante. Substantielt er udviklingen nogenlunde på niveau med almindelige vælgers i løbet af en normal valgkamp (jf. Hansen & Pedersen 2014), hvilket er pæne stigninger i betragtning af elevernes tidsforbrug på Skolevalg. Resultaterne for politisk selvtillid viser i den henseende, at det med en veltilrettelagt og engageret indsats er muligt at øge unges politiske selvtillid på relativt kort tid. Samtidig skal det dog også bemærkes, at skolevalg ikke alene er tilstrækkeligt til at øge unges politiske selvtillid i stort omfang og det er ligeledes uklart, om stigningen i politisk selvtillid er permanent eller forsvinder over tid.

Selvom det ikke i sig selv er kernen i Skolevalg, er der også tegn på, at elevernes motivation til at deltage i politik på forskellig vis er styrket fra før til efter Skolevalg. Igen observerer vi en stigning på en række indikatorer, hvoraf især Facebook-engagementet samt motivationen til at blive medlem af et parti er steget. I en deltagelsesdemokratisk politisk kultur som den danske er dette umiddelbart positivt. En begrænsning ved denne undersøgelse er dog, at det ikke er muligt at afklare, om det faktisk fører til øget deltagelse. Der kan således være et stykke fra et kryds i et spørgeskema til at melde sig ind i et parti.

Endelig ser vi, at elevernes politiske kompas blev styrket af Skolevalg. Eleverne er blevet markant dygtigere til at indplacere partierne i de politiske blokke, de normalt placeres i. Her kan det tænkes, at de politiske ungdomsorganisationers store rolle i Skolevalg 2017 har bidraget positivt. Samtidig er der også positive, om end mindre, udviklinger at spore i elevernes faktuelle politiske viden. Disse resultater peger på, at elevernes grundkompetencer til at deltage i politik også er blevet styrket af at deltage i Skolevalg 2017.

Det var anden gang at Skolevalg blev afholdt i Danmark, og indvirkningen på eleverne blev ligeledes undersøgt efter første Skolevalg i 2015 (Hansen et al. 2015). Her var undersøgelsesdesignet anderledes og fokus bredere. Ligeledes har tilrettelæggelsen af og indholdet i Skolevalg ændret sig, blandt andet med afsæt i evalueringen. Så selvom Skolevalg overordnet set er ens, er der forskelle under overfladen. Man kan dog alligevel overveje, hvordan resultaterne fra denne rapport ser ud sammenholdt med dem fra evalueringen i 2015. Ser vi på de centrale fokusområder, er vores tro på, at et forløb som Skolevalg kan styrke elevernes politiske selvtillid blevet forstærket. I 2015 konkluderede vi, at det ser ud til, at Skolevalg virker i den retning, men resultaterne var en anelse mere uklare end de er i denne rapport. Hvorvidt de mere entydige resultater i 2017 skyldes tilpasninger i selve Skolevalg eller et øget antal respondenter i undersøgelsen, som dermed giver mere statistisk sikkerhed, er ikke til at svare på her. Men på bundlinjen står, at Skolevalg faktisk ser ud til at virke til dets mest centrale formål. Derudover er det bemærkelsesværdigt, at elevernes faktuelle politiske viden ser ud til at være styrket efter Skolevalg i 2017, hvilket ikke var tilfældet i 2015. Om det er en enlig svale eller om tilpasningerne i Skolevalg har forårsaget det, er værd at holde øje med ved de kommende Skolevalg.

Der står også flere væsentlige spørgsmål tilbage, som ligger udenfor denne undersøgelses formål at afdække, men som er relevante at tage op fremover. For det første mangler vi viden om de langsigtede effekter af Skolevalg. Undersøgelserne i 2015 og 2017 er begge tilrettelagt til at studere konsekvenserne af Skolevalg på eleverne umiddelbart efter forløbets afslutning. Man kan overveje, om der er tale om en korttidsstigning i politisk selvtillid eller om den bider sig fast. Det vil eksempelvis kunne afdækkes ved at tilføje et ekstra dataindsamlingsmodul til paneldelen af undersøgelsen.

I forlængelse heraf er det blevet nævnt, at man håber, at Skolevalg kan være med til at øge valgdeltagelsen. Grundet den lange tid fra elevernes deltagelse i Skolevalg kombineret med det relativt lave tidsforbrug, er dette måske et noget optimistisk mål at skulle spore en sådan effekt. Men man kan gøre forsøget. Det vil dog kræve et langt mere omfattende eksperimentelt undersøgelsesdesign end der hidtil har været i brug. En anden mulighed, som denne evaluering har åbnet op for, er at studere deltagelseeffekterne tættere på forløbet. Evalueringen her har vist, at der er en stigning i motivationen til at melde sig ind i et parti. Samtidig har de politiske ungdomsorganisationer været aktive parter i forløbet og dermed åbnet døren for mange potentielle medlemmer. I en tid, hvor partierne savner flere unge medlemmer, kan Skolevalg muligvis være en løsning. Det vil derfor være oplagt at undersøge, om de politiske ungdomsorganisationer og partierne faktisk får nye medlemmer som følge af Skolevalg og om de er i stand til at fastholde dem.

Endelig mangler der viden om de interne partipolitiske konsekvenser, som på sigt har betydning for det bredere demokrati. I forbindelse med Skolevalg 2017 har organisationer og politiske ungdomsorganisationer gjort en stor indsats for at aktivere, koordinere og træne deres medlemmer i at argumentere, debattere og føre valgkamp. Sådanne indsatser kan potentielt styrke sammenholdet mellem de unge medlemmer, hvilket kan tænkes at føre til øget fastholdelse og engagement af medlemmer. Derudover kan det føre til bedre og mere parate unge politikere, som måske endda i højere grad får mod på at stille op til et rigtigt valg. At skulle debattere med erfarne politikere i en rigtig valgkamp kan være overvældende for nye kandidater. Hvis Skolevalg kan være en træningsplads for disse, kan det på sigt føre til, at vi får valgt flere unge og bedre unge politikere ind i politiske organer.

Afslutningsvis er det væsentligt at minde om, at Skolevalg fortsat er et relativt nyt projekt, der handler om mere end hvilket parti, eleverne sætter deres kryds ud fra. Projektet handler om at give eleverne mere politisk selvtillid og bedre forudsætninger for at være aktive demokratiske medborgere i de næste mange år. Om de stemmer på det ene eller andet parti er i den forbindelse ikke så vigtigt. Det afgørende er, at de får trænet sig i at deltage i politik og faktisk føler sig mere parate til at engagere sig i det samfund, de er en del af. Der er stadig udfordringer med Skolevalg, herunder hvad man kan gøre for at få endnu flere skoler til at være med. Ikke desto mindre er resultaterne hidtil lovende og det ser altså ud til, at man faktisk ved et sådant tiltag kan gøre en forskel for de unge i dag, som kommer til at udgøre kernen i fremtidens demokrati.

Om undersøgelsen og forfatteren

Undersøgelsen er udarbejdet af Ph.d. Jonas Hedegaard Hansen, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet. Han forsker blandt andet i politisk deltagelse, kampagneformer, holdningsdannelse og politisk adfærd. Derudover har han bidraget til en række evalueringer af effekten af mobiliseringskampagner og andre tiltag rettet mod at påvirke borgeres adfærd. Hans forskning er blandt andet publiceret i British Journal of Political Science, Political Behavior, West European Politics, American Journal of Evaluation, Journal of Public Opinion, Elections & Parties, Scandinavian Political Studies, World Political Science Review, DJØF-forlaget, Administrativ Debat og Politica. Se www.bit.ly/jhansen for yderligere information.

Undersøgelsen er finansieret af Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), som i samarbejde med forfatteren har udvalgt fokusområderne. DUF har haft mulighed for at kommentere rapporten og komme med forslag til forbedringer, men DUF har ikke haft redigeringsret. Indholdet i rapporten er således alene Jonas Hedegaard Hansens ansvar.

Undersøgelsesdesignet er preregistreret i EGAP's database (ID 20161030AA). Data fra projektet planlægges at blive anvendt i en akademisk artikel. Data vil blive gjort offentligt tilgængeligt i forbindelse med publicering af den engelsksprogede artikel under hensynstagen til elevernes anonymitet.

Litteratur

- Balch, G. I. 1974. Multiple Indicators in Survey Research: The Concept "Sense of Political Efficacy". *Political Methodology*, 1(2): 1-44.
- Hansen, J. H., Hansen, K. M. & Levinsen, K. 2015. Skolevalg 2015. En kvantitativ evaluering af elevernes oplevelse og udbytte af Skolevalg, København: Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.
- Hansen, K. M. & Pedersen, R. T. 2014. Campaigns matter: How voters become knowledgeable and efficacious during election campaigns. *Political Communication*, 31(2): 303-324.
- Hansen, K. M. & Stubager, R. 2016. The Danish National Election Study 2015, København: Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.
- Kerr, D., Sturman, L., Schulz, W. & Burge, B. 2010. ICCS 2009 European Report: Civic Knowledge, Attitudes, and Engagement among Lower-Secondary Students in 24 European Countries: ERIC.
- Kosiara-Pedersen, K. & Hansen, K. M. 2012. Danske Partimedlemmer 2012. Dokumentationsrapport fra projektet Moderne Partimedlemsskab. Working paper no. 6/2012. University of Copenhagen: Department of Political Science.
- Miller, W. E., Miller, A. H. & Schneider, E. J. 1980. *American National Election Studies Data Sourcebook - 1952-1978*, Cambridge: Harvard University Press.
- Oecd 2016. *Society at a Glance 2016*: OECD Publishing.
- Skolevalg 2017. Lærervejledning Samfundsfag: Folketinget og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

Bilag 1: Spørgeskema anvendt før Skolevalg med variabelnavne

VELKOMMEN

Tak fordi du vil deltage i undersøgelsen. Formålet er at få et bedre kendskab til unges opfattelse af politik og samfund. Derfor er vi glade for, at du deltager.

Alle dine svar i undersøgelsen er anonyme. Det betyder, at dine personlige oplysninger bliver behandlet fortroligt. Dit navn og din baggrund bliver ikke nævnt nogen steder. Det vil altså ikke være muligt for andre at finde ud af, hvad du har svaret i undersøgelsen.

Det er vigtigt, at du udfylder skemaet på egen hånd og ikke laver andre ting imens.

Det er, hvad du synes og tror, vi spørger til, så svar så ærligt som muligt på spørgsmålene.

unilog1: Hvad er dit uni-login? (fx thom4267)

---

unilog2: Gentag venligst dit uni-login

---

v1: Hvilken klasse går du i?

- (1) 8. klasse
- (2) 9. klasse
- (3) 10. klasse

v2: Hvad hedder din skole? (Hvis ikke din skole er på listen, så fortsæt til næste spørgsmål)

[Rulleliste med skolenavne]

v3: Skriv venligst navnet på din skole

---

v4: Er du?

- (1) Dreng
- (2) Pige

v5: Hvilket år er du født?

- (7) 1998 eller tidligere
- (1) 1999
- (2) 2000
- (3) 2001
- (4) 2002
- (5) 2003
- (6) 2004
- (8) 2005 eller senere

v6: Hvilken måned er du født i?

- (1) Januar
- (2) Februar
- (3) Marts
- (4) April
- (5) Maj
- (6) Juni
- (7) Juli
- (8) August
- (9) September
- (10) Oktober
- (11) November
- (12) December

v7: Er din mor født i Danmark?

- (1) Ja
- (2) Nej, hun er født i et andet europæisk land
- (3) Nej, hun er født i Nordamerika, New Zealand eller Australien
- (4) Nej, hun er født i et andet land
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

v8: Er din far født i Danmark?

- (1) Ja
(2) Nej, han er født i et andet europæisk land
(3) Nej, han er født i Nordamerika, New Zealand eller Australien
(4) Nej, han er født i et andet land
(80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

Vi vil nu stille dig nogle spørgsmål om, hvad du synes om politik. Det er vigtigt at huske, at der ikke er rigtige og forkerte svar, så svar blot så godt du kan.

v9: Hvor enig eller uenig er du i dette udsagn? Jeg interesserer mig for politik og samfundsforhold

- (1) Helt uenig
(2) Nærmest uenig
(3) Hverken eller
(4) Nærmest enig
(5) Helt enig
(80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? [rækkefølge randomiseret]

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
v10a: Jeg synes, at politikerne tager for lidt hensyn til, hvad sådan nogen som mig mener.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10b: Man kan stole på, at politikerne træffer de rigtige beslutninger for Danmark.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10c: Jeg synes, at politik er så indviklet, at jeg ikke kan forstå, hvad der foregår.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10d: Jeg har let ved at tage stilling til politiske spørgsmål.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10e: Jeg synes, at politikerne laver mange ligegyldige ting.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? [rækkefølge randomiseret]

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
v10f: Jeg synes, det er svært at forstå politikerne, når de diskuterer den økonomiske politik.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10g: Jeg har indflydelse på Folketingets og Regeringens beslutninger.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10h: Jeg er klar til at deltage i politiske diskussioner med venner og familie.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10i: Jeg har politiske holdninger, som er værd at lytte til.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v10j: Politikerne lover med vilje mere end de kan holde.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

I hvilken grad kunne du forestille dig at gøre følgende i løbet af det næste år? [rækkefølge randomiseret]

	Slet ikke	I lille grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
v11a: Deltage i et politisk debatmøde (fx et vælgermøde eller et borgermøde).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v11b: Skrive en statusopdatering eller kommentere venners indlæg om politik på Facebook	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v11c: Deltage i elevrådsarbejde på din skole.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v11d: Samle penge eller andet ind for en organisation (fx Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors, Greenpeace eller Kræftens Bekæmpelse).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

I hvilken grad kunne du forestille dig at gøre følgende i løbet af det næste år?

	Slet ikke	I lille grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
v11e: Deltage i en demonstration.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v11f: Være medlem af et politisk parti eller en partipolitisk ungdomsorganisation (fx VU eller DSU).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v11g: ”Like” / ”Synes godt om” en politikers side eller statusopdatering på Facebook	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v11h: Være medlem af en forening, som arbejder med politiske emner (fx menneskerettigheder, miljø og klima, flygtninge og indvandrere).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

v12: Hvis du havde stemmeret, ville du så stemme, hvis der var Folketingsvalg i morgen?

- (1) Ja, det ville jeg helt sikkert
- (2) Ja, det tror jeg
- (3) Nej, det tror jeg ikke
- (4) Nej, det ville jeg helt sikkert ikke
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

v13: Hvis nu du skulle stemme, hvem ville du så stemme på til Folketingsvalg?

- (1) A: Socialdemokratiet
- (2) B: Radikale Venstre
- (3) C: Det Konservative Folkeparti
- (4) D: Nye Borgerlige
- (5) F: SF - Socialistisk Folkeparti
- (6) I: Liberal Alliance
- (7) O: Dansk Folkeparti
- (8) V: Venstre
- (9) Ø: Enhedslisten
- (10) Å: Alternativet
- (20) Stemme blankt
- (21) Ønsker ikke at oplyse
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

Nu kommer der nogle generelle spørgsmål til dine politiske holdninger.

Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? [rækkefølge randomiseret]

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
v14a: Rige mennesker bør betale mere i skat.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v14b: Voldsforbrydelser bør straffes hårdere.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v14c: Der er for mange, der får kontanthjælp, førtidspension eller SU, uden at de har brug for det.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v14d: Man bør betale et gebyr for at gå til lægen.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v14e: Der skal stilles strengere miljøkrav til landbruget uanset om det går udover den økonomiske vækst	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
v14f: Danmark skal tage imod færre flygtninge	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

I politik taler man ofte om rød blok og blå blok. Hvor vil du placere de enkelte partier?

	Mest rød	Mest blå	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
v15a: A: Socialdemokratiet	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15b: B: Radikale Venstre	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15c: C: Det Konservative Folkeparti	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15d: D: Nye Borgerlige	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15e: F: SF - Socialistisk Folkeparti	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15f: I: Liberal Alliance	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15g: O: Dansk Folkeparti	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15h: V: Venstre	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15i: Ø: Enhedslisten	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v15j: Å: Alternativet	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐

**Man taler ofte om rød blok og blå blok i politik. Hvilken blok tror du er mest enig i følgende udsagn:
[rækkefølge randomiseret]**

	Rød blok	Blå blok	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
v16a: Det enkelte menneske skal have mere ansvar for sig selv.	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v16b: Det offentlige skal garantere, at der bliver sørget for alle.	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
v16c: Borgere og virksomheder skal betale mindre i skat	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐

Du vil nu blive stillet en række spørgsmål om politik. Du skal sætte kryds ved det svar, som du mener er det rigtige. Der kan være mange svære spørgsmål i politik. Husk derfor, at det altid er muligt at svare "ved ikke".

v17: Hvor mange medlemmer er der i Folketinget?

- (1) 57 politikere
- (2) 89 politikere
- (3) 179 politikere
- (4) 187 politikere
- (5) 259
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

**v18: Hvilke af følgende partier er med i regeringen i øjeblikket?
(Du må gerne sætte flere krydser)**

- (1) A: Socialdemokratiet
- (2) B: Radikale Venstre
- (3) C: Det Konservative Folkeparti
- (81) D: Nye Borgerlige
- (4) F: SF - Socialistisk Folkeparti
- (5) I: Liberal Alliance
- (7) O: Dansk Folkeparti
- (8) V: Venstre
- (9) Ø: Enhedslisten
- (11) Å: Alternativet
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

Hvor gammel skal man være for, at man må...

	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Der er ingen aldersgrænse	Ved ikke/forsår ikke spørgsmålet
v19: ... stemme til et Folketingsvalg?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(80) ☐
v20: ... deltage i en demonstration?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(80) ☐
v21: ... være medlem af et politisk parti?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(80) ☐

Her til slut vil vi gerne vide lidt om dig og din familie

Hvor mange gange har du talt om politik og samfund med følgende personer i løbet af den seneste uge?

	Slet ikke	1-2 gange	3-4 gange	Flere end 4 gange	Ved ikke/forsår ikke spørgsmålet
v22: Min mor	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
v23: Min far	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
v24: Andre familiemedlemmer end mine forældre	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
v25: Mine klassekammerater	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐

Hvordan har du brugt forskellige medier i løbet af den seneste uge til at holde dig informeret om politik og aktuelle samfundsforhold? [rækkefølge randomiseret]

	Ingen tid	Mindre end 30 minutter	Mellem 30-60 minutter	Mere end 60 minutter	Ved ikke/forsår ikke spørgsmålet
v26: Ved at lytte til radioen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
v27: Ved at bruge social medier (fx Facebook, Twitter, Youtube)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
v28: Ved at se fjernsyn	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
v29: Ved at bruge nyhedssites på internettet (fx dr.dk, tv2.dk, mx.dk)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
v30: Ved at læse aviser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐

**v31: Hvad ønsker du at lave efter du afslutter din folkeskoleuddannelse i 9. eller 10. klasse?
Sæt kryds ved det svar som passer bedst for dig**

- (1) Starte på en erhvervsrettet uddannelse
- (2) Starte på en gymnasial uddannelse
- (3) Starte på en uddannelse i udlandet
- (4) Jeg har ikke lyst til at starte på en uddannelse
- (80) Det ved jeg ikke endnu

v32: Hvem bor du sammen med? (sæt gerne flere krydser)

- (1) Jeg bor sammen med min mor eller stedmor
- (2) Jeg bor sammen med min far eller stedfar
- (80) Ingen af ovenstående

Tak for din deltagelse. Dine svar vil blive brugt til at gøre samfundsfagsundervisningen bedre i fremtiden. Hvis du har nogle spørgsmål eller kommentarer til undersøgelsen, kan du sende en mail til skolevalg@ifs.ku.dk.

Tryk på "Afslut"-knappen her på siden, når du er færdig med at svare på spørgsmålene.

Bilag 2: Spørgeskema anvendt efter Skolevalg med variabelnavne

VELKOMMEN

Tak fordi du vil deltage i undersøgelsen. Formålet er at få et bedre kendskab til unges opfattelse af politik og samfund. Derfor er vi glade for, at du deltager.

Alle dine svar i undersøgelsen er anonyme. Det betyder, at dine personlige oplysninger bliver behandlet fortroligt. Dit navn og din baggrund bliver ikke nævnt nogen steder. Det vil altså ikke være muligt for andre at finde ud af, hvad du har svaret i undersøgelsen.

Det er vigtigt, at du udfylder skemaet på egen hånd og ikke laver andre ting imens.

Det er, hvad du synes og tror, vi spørger til, så svar så ærligt som muligt på spørgsmålene.

unilog1: Hvad er dit uni-login? (fx thom4267)

---

unilog2: Gentag venligst dit uni-login

---

p1: Hvilken klasse går du i?

- (1) 8. klasse
- (2) 9. klasse
- (3) 10. klasse

p2: Hvad hedder din skole? (Hvis ikke din skole er på listen, så fortsæt til næste spørgsmål)

[Rulleliste med skolenavne]

p3: Skriv venligst navnet på din skole

---

p4: Er du?

- (1) Dreng
- (2) Pige

p5: Hvilket år er du født?

- (7) 1998 eller tidligere
- (1) 1999
- (2) 2000
- (3) 2001
- (4) 2002
- (5) 2003
- (6) 2004
- (8) 2005 eller senere

p6: Hvilken måned er du født i?

- (1) Januar
- (2) Februar
- (3) Marts
- (4) April
- (5) Maj
- (6) Juni
- (7) Juli
- (8) August
- (9) September
- (10) Oktober
- (11) November
- (12) December

p7: Er din mor født i Danmark?

- (1) Ja
- (2) Nej, hun er født i et andet europæisk land
- (3) Nej, hun er født i Nordamerika, New Zealand eller Australien
- (4) Nej, hun er født i et andet land
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

p8: Er din far født i Danmark?

- (1) Ja
- (2) Nej, han er født i et andet europæisk land
- (3) Nej, han er født i Nordamerika, New Zealand eller Australien
- (4) Nej, han er født i et andet land
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

Vi vil nu stille dig nogle spørgsmål om, hvad du synes om politik. Det er vigtigt at huske, at der ikke er rigtige og forkerte svar, så svar blot så godt du kan.

p9: Hvor enig eller uenig er du i dette udsagn? Jeg interesserer mig for politik og samfundsforhold

- (1) Helt uenig
- (2) Nærmest uenig
- (3) Hverken eller
- (4) Nærmest enig
- (5) Helt enig
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? (rækkefølge randomiseret)

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p10a: Jeg synes, at politikerne tager for lidt hensyn til, hvad sådan nogen som mig mener.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10b: Man kan stole på, at politikerne træffer de rigtige beslutninger for Danmark.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10c: Jeg synes, at politik er så indviklet, at jeg ikke kan forstå, hvad der foregår.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10d: Jeg har let ved at tage stilling til politiske spørgsmål.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10e: Jeg synes, at politikerne laver mange ligegyldige ting.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? (rækkefølge randomiseret)

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p10f: Jeg synes, det er svært at forstå politikerne, når de diskuterer den økonomiske politik.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10g: Jeg har indflydelse på Folketingets og Regeringens beslutninger.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10h: Jeg er klar til at deltage i politiske diskussioner med venner og familie.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10i: Jeg har politiske holdninger, som er værd at lytte til.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p10j: Politikerne lover med vilje mere end de kan holde.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

I hvilken grad kunne du forestille dig at gøre følgende i løbet af det næste år? (rækkefølge randomiseret)

	Slet ikke	I lille grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p11a: Deltage i et politisk debattmøde (fx et vælgermøde eller et borgermøde).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p11b: Skrive en statusopdatering eller kommentere venners indlæg om politik på Facebook	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p11c: Deltage i elevrådsarbejde på din skole.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p11d: Samle penge eller andet ind for en organisation (fx Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors, Greenpeace eller Kræftens Bekæmpelse).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

I hvilken grad kunne du forestille dig at gøre følgende i løbet af det næste år? (rækkefølge randomiseret)

	Slet ikke	I lille grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p11e: Deltage i en demonstration.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p11f: Være medlem af et politisk parti eller en partipolitisk ungdomsorganisation (fx VU eller DSU).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p11g: ”Like” / ”Synes godt om” en politikers side eller statusopdatering på Facebook	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p11h: Være medlem af en forening, som arbejder med politiske emner (fx menneskerettigheder, miljø og klima, flygtninge og indvandrere).	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

Nu vil vi gerne stille dig nogle spørgsmål om Skolevalg.

p33: Stemte du til Skolevalg?

- (1) Ja
 (2) Nej
 (80) Kan ikke huske

p34: Hvorfor stemte du ikke til Skolevalg?

- (1) Jeg var syg den dag, vi skulle stemme
 (2) Jeg gad ikke at stemme
 (3) Min klasse deltog ikke i skolevalg
 (4) Kan ikke huske
 (5) Andet

p35: Hvilket parti ville du have stemt på, hvis du skulle have stemt til Skolevalg?

- (1) A: Socialdemokratiet
- (2) B: Radikale Venstre
- (3) C: Det Konservative Folkeparti
- (4) D: Nye Borgerlige
- (5) F: SF - Socialistisk Folkeparti
- (6) I: Liberal Alliance
- (7) O: Dansk Folkeparti
- (8) V: Venstre
- (9) Ø: Enhedslisten
- (10) Å: Alternativet
- (20) Stemme blankt
- (21) Ønsker ikke at oplyse
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

p36: Hvilket parti stemte du på?

- (1) A: Socialdemokratiet
- (2) B: Radikale Venstre
- (3) C: Det Konservative Folkeparti
- (4) D: Nye Borgerlige
- (5) F: SF - Socialistisk Folkeparti
- (6) I: Liberal Alliance
- (7) O: Dansk Folkeparti
- (8) V: Venstre
- (9) Ø: Enhedslisten
- (10) Å: Alternativet
- (20) Stemme blankt
- (21) Ønsker ikke at oplyse
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

p37: Hvor mange timer har du brugt på Skolevalg både i skoletiden og hjemme?

(Træk i firkanten og placer den i det punkt, der er tættest på det rigtige svar).

[respondenter placerer punkt mellem 1 og 25 timer].

Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? (rækkefølgen randomiseret)

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p38a: Det har været spændende at deltage i Skolevalg	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p38b: Jeg har lært noget nyt om valg og politik ved at deltage i Skolevalg	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p38c: Skolevalg har gjort mig mere sikker på, hvordan man stemmer til valg i Danmark	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p38d: Jeg håber, at Skolevalg bliver gentaget, så de næste årgange også prøver det	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p38e: Jeg har talt med mine forældre om Skolevalg	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

p39: Hvilke mærkesager valgte du at arbejde med i Skolevalgsforløbet? (rækkefølge randomiseret)

- (1) Hårdere straf for vold og overgreb
- (3) Fjern topskatten
- (4) Højere ydelser til arbejdsløse
- (5) Danmark skal tage imod flere flygtninge
- (6) Gør peberspray lovlig
- (7) Indfør permanent grænsekontrol
- (8) Stemmeret til 16-årige
- (9) Kortere skoledage i folkeskolen
- (10) Fjern afgiften på elbiler
- (11) Gratis psykologhjælp til unge under 25 år
- (12) Kødfrie dage i offentlige institutioner
- (13) Niveauopdelte klasser i folkeskolen
- (14) Danmark ud af EU
- (15) Sexmobning på skoleskemaet
- (16) Ja til atomkraft
- (17) Styrk Danmarks militær
- (18) Gør aktiv dødshjælp lovligt
- (19) De rigeste skal betale mere i skat
- (20) Strengere miljøkrav til landbruget
- (21) Indfør en 30 timers arbejdsuge

p40: Har du mødt eller haft besøg af politikere eller ungdomspolitikere på din skole i forbindelse med Skolevalg?

- (1) Ja
(2) Nej
(80) Kan ikke huske

Hvis ”ja” til p40: Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? (rækkefølge randomiseret)

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p41a: Politikerne var gode til at svare på spørgsmål fra eleverne	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41b: Der var en god debat mellem politikerne	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41c: Jeg blev klogere på mine egne politiske holdninger ved at have besøg af politikerne	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41d: Politikerne var oprigtigt interesserede i at høre, hvad unge som mig mener	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41e: Politikerne bør have en større rolle næste gang der er Skolevalg	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

Nu kommer der nogle generelle spørgsmål til dine politiske holdninger.

Hvor enig eller uenig er du i disse udsagn? (rækkefølge randomiseret)

	Helt uenig	Nærmest uenig	Hverken eller	Nærmest enig	Helt enig	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p14a: Rige mennesker bør betale mere i skat.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41b: Voldsforbrydelser bør straffes hårdere.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41c: Der er for mange, der får kontanthjælp, førtidspension eller SU, uden at de har brug for det.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41d: Man bør betale et gebyr for at gå til lægen.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41e: Der skal stilles strengere miljøkrav til landbruget uanset om det går udover den økonomiske vækst	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐
p41f: Danmark skal tage imod færre flygtninge	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(80) ☐

p15: I politik taler man ofte om rød blok og blå blok. Hvor vil du placere de enkelte partier?

	Mest rød	Mest blå	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
A: Socialdemokratiet	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
B: Radikale Venstre	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
C: Det Konservative Folkeparti	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
D: Nye Borgerlige	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
F: SF - Socialistisk Folkeparti	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
I: Liberal Alliance	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
O: Dansk Folkeparti	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
V: Venstre	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
Ø: Enhedslisten	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
Å: Alternativet	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐

Man taler ofte om rød blok og blå blok i politik. Hvilken blok tror du er mest enig i følgende udsagn: (rækkefølge randomiseret)

	Rød blok	Blå blok	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p16a: Det enkelte menneske skal have mere ansvar for sig selv.	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
p16b: Det offentlige skal garantere, at der bliver sørget for alle.	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐
p16c: Borgere og virksomheder skal betale mindre i skat	(1) ☐	(2) ☐	(80) ☐

p13: Hvis du havde stemmeret til Folketingsvalg og du skulle stemme, hvem ville du så stemme på til Folketingsvalg?⁶

- (1) A: Socialdemokratiet
- (2) B: Radikale Venstre
- (3) C: Det Konservative Folkeparti
- (4) D: Nye Borgerlige
- (5) F: SF - Socialistisk Folkeparti
- (6) I: Liberal Alliance
- (7) O: Dansk Folkeparti
- (8) V: Venstre
- (9) Ø: Enhedslisten
- (10) Å: Alternativet
- (20) Stemme blankt
- (21) Ønsker ikke at oplyse
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

⁶ På grund af en fejl i opsætningen af spørgeskemaet er dette spørgsmål kun blevet stillet til et mindre udsnit af respondenterne.

Du vil nu blive stillet en række spørgsmål om politik. Du skal sætte kryds ved det svar, som du mener er det rigtige. Der kan være mange svære spørgsmål i politik. Husk derfor, at det altid er muligt at svare ”ved ikke”.

p17: Hvor mange medlemmer er der i Folketinget?

- (1) 57 politikere
- (2) 89 politikere
- (3) 179 politikere
- (4) 187 politikere
- (5) 259
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

p18: Hvilke af følgende partier er med i regeringen i øjeblikket?

(Du må gerne sætte flere krydser)

- (1) A: Socialdemokratiet
- (2) B: Radikale Venstre
- (3) C: Det Konservative Folkeparti
- (4) D: Nye Borgerlige
- (5) F: SF - Socialistisk Folkeparti
- (6) I: Liberal Alliance
- (7) O: Dansk Folkeparti
- (8) V: Venstre
- (9) Ø: Enhedslisten
- (10) Å: Alternativet
- (80) Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet

Hvor gammel skal man være for, at man må... (spørgsmål randomiseret)

	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	Der er ingen aldersgrænse	Ved ikke/forsår ikke spørgsmålet
p19: ... stemme til et Folketingsvalg?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(80) ☐
p20: ... deltage i en demonstration?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(80) ☐
p21: ... være medlem af et politisk parti?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(80) ☐

Her til slut vil vi gerne vide lidt om dig og din familie

Hvor mange gange har du talt om politik og samfund med følgende personer i løbet af den seneste uge?

	Slet ikke	1-2 gange	3-4 gange	Flere end 4 gange	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p22: Min mor	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
p23: Min far	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
p24: Andre familiemedlemmer end mine forældre	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
p25: Mine klassekammerater	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐

Hvordan har du brugt forskellige medier i løbet af den seneste uge til at holde dig informeret om politik og aktuelle samfundsforhold? (rækkefølge randomiseret)

	Ingen tid	Mindre end 30 minutter	Mellem 30-60 minutter	Mere end 60 minutter	Ved ikke/forstår ikke spørgsmålet
p26: Ved at lytte til radioen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
p27: Ved at bruge social medier (fx Facebook, Twitter, Youtube)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
p28: Ved at se fjernsyn	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
p29: Ved at bruge nyhedssites på internettet (fx dr.dk, tv2.dk, mx.dk)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐
p30: Ved at læse aviser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(80) ☐

p31: Hvad ønsker du at lave efter du afslutter din folkeskoleuddannelse i 9. eller 10. klasse? Sæt kryds ved det svar som passer bedst for dig

- (1) Starte på en erhvervsrettet uddannelse
- (2) Starte på en gymnasial uddannelse
- (3) Starte på en uddannelse i udlandet
- (4) Jeg har ikke lyst til at starte på en uddannelse
- (80) Det ved jeg ikke endnu

p32: Hvem bor du sammen med? (sæt gerne flere krydser)

- (1) Jeg bor sammen med min mor eller stedmor
(2) Jeg bor sammen med min far eller stedfar
(80) Ingen af ovenstående

Tak for din deltagelse. Dine svar vil blive brugt til at gøre samfundsfagsundervisningen bedre i fremtiden. Hvis du har nogle spørgsmål eller kommentarer til undersøgelsen, kan du sende en mail til skolevalg@ifs.ku.dk.

Tryk på "Afslut"-knappen her på siden, når du er færdig med at svare på spørgsmålene.